

Nieuwsbrief PFR Updates

Nummer 8, 2026

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2026:681](#) 17-04-2026

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2026:664](#) 17-04-2026

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:382](#) 10-04-2026

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:46](#) 09-01-2026

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2026:2116](#) 09-04-2026

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2026:925](#) 07-04-2026

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2026:932](#) 07-04-2026

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2026:505](#) 31-03-2026

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2026:1596](#) 17-03-2026

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2026:1101](#) 26-03-2026

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2026:2323](#) 27-02-2026

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2026:1435](#) 23-02-2026

RECHTSPRAAK

Kinderalimentatie. Rekening houden met onderhoudsverplichtingen jegens kinderen uit andere relatie.

Feiten en omstandigheden

De man en de vrouw hebben samen een minderjarige zoon en een jongmeerderjarige dochter. De man heeft ook twee minderjarige kinderen uit een andere relatie. De vrouw heeft onder meer verzocht om een door de man te betalen kinderalimentatie voor de zoon en de (bij aanvang van de procedure minderjarige) dochter. De rechtbank heeft dat verzoek afgewezen. Het hof heeft bepaald dat de man aan de vrouw voor de zoon kinderalimentatie moet betalen, en aan de (inmiddels meerderjarige) dochter een bijdrage in de kosten van haar levensonderhoud en studie moet voldoen. Het hof heeft daartoe de draagkracht van de man bepaald en onder meer overwogen:

‘Draagkrachtvergelijking

5.16. (...) Nu geen gegevens zijn overgelegd met betrekking tot de twee jongste kinderen van de man en zijn nieuwe partner, zal het hof deze bij de draagkrachtvergelijking buiten beschouwing laten. (...)

Het hof heeft geconcludeerd dat de draagkracht van de man toereikend is om de verzochte kinderalimentatie voor de zoon en de bijdrage in de kosten van levensonderhoud en studie van de dochter te betalen. De man heeft beroep in cassatie ingesteld. De conclusie van de A-G strekt tot vernietiging van de beschikking en tot verwijzing (ECLI:NL:PHR:2026:112, PFR 2026-0033).

Beoordeling en motivering

Onderdeel 1 van het middel richt zich tegen het oordeel van het hof dat het de kinderen van de man uit zijn andere relatie buiten beschouwing laat bij de vaststelling van de bijdragen voor de zoon en de dochter. Het voert onder meer aan dat het hof heeft miskend dat wanneer iemand onderhoudsverplichtingen heeft jegens kinderen uit verschillende relaties, het voor onderhoud beschikbare bedrag in beginsel gelijkelijk tussen de kinderen moet worden

verdeeld, en dat de overweging van het hof dat geen gegevens zijn overgelegd met betrekking tot de twee jongste kinderen van de man en zijn nieuwe partner, zonder nadere motivering de ongelijke verdeling niet kan dragen.

Bij het bepalen van de draagkracht van de onderhoudsplichtige ouder moet rekening worden gehouden met onderhoudsverplichtingen jegens andere kinderen. Wanneer een onderhoudsplichtige ouder onderhoudsverplichtingen heeft jegens kinderen uit verschillende relaties, terwijl zijn draagkracht niet voldoende is om aan die verplichtingen volledig te voldoen, moet het voor onderhoud beschikbare bedrag in beginsel gelijkelijk tussen die kinderen worden verdeeld, tenzij bijzondere omstandigheden tot een andere verdeling aanleiding geven, zoals het geval kan zijn bij een duidelijk verschil in behoefte.

Als de rechter niet de beschikking krijgt over de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de behoefte van de kinderen uit de andere relatie en de draagkracht van de andere ouder van die kinderen (de andere ouder), moet hij die behoefte en draagkracht zoveel als mogelijk schatten aan de hand van de hem wel ter beschikking staande gegevens. Het staat hem daarbij, gelet op de artikelen 21 en 22 Rv, vrij rekening te houden met het feit dat de benodigde gegevens niet verstrekt zijn en met de eventuele verklaring die daarvoor is gegeven. Als de andere ouder geacht moet worden in eigen levensonderhoud te voorzien, kan de rechter in dat geval, zonder nader onderzoek naar diens draagkracht, ervan uitgaan dat de andere ouder ten minste voor de helft bijdraagt in de behoefte van de kinderen uit die andere relatie.

De rechter moet zijn oordeel over (de hoogte van) de kinderbijdrage zodanig motiveren dat het voldoende inzicht geeft in de gedachtegang die daaraan ten grondslag ligt, teneinde dat oordeel voor zowel partijen als derden – waaronder de hogere rechter – controleerbaar en aanvaardbaar te maken.

Het hof heeft bij de berekening van de onderhoudsverplichting voor de zoon en de dochter de onderhoudsverplichting van de man jegens de kinderen uit de andere relatie buiten beschouwing gelaten omdat de man geen gegevens heeft overgelegd met betrekking tot die kinderen en zijn nieuwe partner. Uit de overwegingen van het hof blijkt niet waarom het de behoefte van de kinderen uit de andere relatie en de draagkracht van de nieuwe partner niet, aan de hand van de wel beschikbare gegevens (zie de conclusie van de A-G), heeft geschat, en daaruit blijkt evenmin van bijzondere omstandigheden die een ongelijke verdeling rechtvaardigen. Daarmee heeft het hof de hiervoor weergegeven regels miskend. De klachten slagen dus.

De klachten van onderdeel 2 kunnen niet tot cassatie leiden. De Hoge Raad motiveert niet waarom hij tot dit oordeel is gekomen, met een beroep op artikel 81 lid 1 RO.

Conclusie

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van het hof en verwijst het geding naar een ander hof ter verdere behandeling en beslissing.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-04-2026

ECLI: ECLI:NL:HR:2026:664

Zaaknummer: 25/01181

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Huwelijksvermogensrecht. Kort geding. Partiële nietigheid na vernietiging rechtshandeling door niet-handelende echtgenote (art. 3:41, 1:88 en 1:89 BW)? Grenzen van de rechtsstrijd.

Feiten en omstandigheden

Eiser 2 is via Eiseres 1 B.V. (eiseres 1) enig aandeelhouder en bestuurder van A B.V. (A). Eiser 2 was tot juni 2024 gehuwd met eiseres 3. A heeft bij het bouwen van bedrijfspanden Bincx B.V. (Bincx) als onderaannemer ingeschakeld. A is haar betalingsverplichtingen tegenover Bincx niet nagekomen. In 2023 is Bincx overgegaan tot uitoefening van het retentierecht op de bouwplaats. Vanaf januari 2024 hebben betrokkene, enig aandeelhouder en bestuurder van verweerster en van Bincx, en eiser 2 onderhandeld over betaling of het stellen van zekerheid, waarbij betrokkene onroerende zaken van eiseres 1 zou kopen, waaronder het bedrijfspand, de grond/tuin, de kantoorruimte en de woning, en eiseres 1 deze vervolgens zou huren en een eerste recht van (terug)koop zou krijgen. Het bedrijfspand (kadastrale nummers 001 en 002, voorheen 003) staat op naam van eiseres 1. De tuin en opslagplaats (kadastraal nummer 004), de kantoorruimte en aangrenzende ruimte (kadastraal nummer 005) en de woning (kadastraal nummer 006), staan op naam van eiser 2. Er werd een conceptovereenkomst, waarin het resultaat van de onderhandelingen was vastgelegd, opgesteld. Op 8 februari 2024 hebben betrokkene en eiser 2 de overeenkomst aangepast in die zin dat de woning niet werd verkocht, maar eiser 2 heeft toegezegd daarop een hypotheek te vestigen tot zekerheid van betaling van de schuld. Betrokkene en eiser 2 hebben de aangepaste overeenkomst ondertekend. Bincx heeft op 9 februari 2024 het retentierecht opgeheven. Eiseres 3 heeft aan de advocaat van betrokkene gemaild dat zij de conceptkoopovereenkomst met haar naam en handtekening erop niet zelf heeft getekend. Bij brief van 29 februari 2024 heeft de advocaat van eiser 2 namens eiseres 3 de koopovereenkomst op de voet van artikel 1:88 BW en artikel 1:89 BW vernietigd. In dit kort geding heeft verweerster in cassatie gevorderd eisers tot cassatie hoofdelijk te veroordelen tot nakoming van de overeenkomst. De voorzieningenrechter heeft de vordering afgewezen. Verweerster heeft haar vordering in hoger beroep aangevuld en vordert, subsidiair, eiser 2 en eiseres 1 hoofdelijk te veroordelen om mee te werken aan levering van het aan verweerster verkochte (gedeelte van het) bedrijfspand en

de grond/tuin (voor € 300.000), en meer subsidiair, eiseres 1 te veroordelen om mee te werken aan levering van het aan verweerster verkochte (gedeelte van het) bedrijfspand (voor € 300.000). Het hof heeft eisers hoofdelijk veroordeeld tot medewerking aan levering van de aan verweerster verkochte bedrijfsmatig gebruikte gedeelten van de onroerende zaken met de kadastrale nummers 004, 005, 001 en 002 (beide laatste nummers voorheen: 003), waarbij partijen de prijs, lager dan of gelijk aan € 300.000, met elkaar zullen moeten overeenkomen of in rechte moeten laten vaststellen en de percelen binnen vijf jaar kunnen worden teruggekocht voor een nader in overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 375.000,--. Aan zijn beslissing heeft het hof het volgende ten grondslag gelegd.

‘Welke percelen behoren tot de woning?’

5.6 De verwerping van het beroep op artikel 1:89 lid 2 BW brengt mee dat de overeenkomst tot bezwaring van de echtelijke woning op goede gronden is vernietigd en dus nietig is. [eisers] hebben echter aangevoerd dat de echtelijke woning niet beperkt is tot het kadastrale perceel [006], waarop de overeenkomst tot bezwaring ziet, maar ook delen van de verkochte kadastrale percelen [004], [005] en [003] (thans: [001] en [002]) omvat. Zij hebben dit betoog met een plattegrond en foto's geadstrueerd. Hieruit leidt het hof voorshands af dat van die percelen deel uitmaken een (zowel zakelijk als privé gebruikte) entree, een slaapkamer, een biljartzaal, een doucheruimte en een wasruimte, alsmede een stuk tuin. [verweerster] heeft dit onvoldoende gemotiveerd betwist. Genoemde ruimtes zijn te beschouwen als onderdeel van de woning en ten aanzien van de verkoop daarvan was dus de instemming van [eiseres 3] vereist. Die is niet gegeven, zodat ook de koopovereenkomst in zoverre vernietigd en dus nietig is. Grief II, waarmee [verweerster] het tegendeel bepleit, is dus tevergeefs voorgedragen.

Algehele of partiële nietigheid

5.7 Met grief III bestrijdt [verweerster] het oordeel van de voorzieningenrechter dat de vordering tot medewerking aan de overdracht ook niet kan worden toegewezen met betrekking tot de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en de overwegingen waarop dat oordeel berust. Zij meent dat er wel degelijk overeenstemming is bereikt over een koopprijs voor alleen die bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en verwijst daarbij naar een uitgebrachte taxatie, waarin aan de percelen [003] en [004] tezamen een waarde van € 295.000,-- is toegekend. Zij heeft voorts betoogd dat het mogelijk is percelen die zowel bedrijfsmatig als privé worden gebruikt te splitsen.

5.8 Bij de beoordeling of een vernietigde overeenkomst geheel of partieel nietig is, speelt geen rol of partijen geacht kunnen worden met betrekking tot de essentialia van het wel geldige deel van de overeenkomst wilsovereenstemming te hebben bereikt. De wilsovereenstemming

zag nu eenmaal op de gehele overeenkomst. De kwestie moet worden benaderd vanuit artikel 3:41 BW, dat bepaalt dat als een grond voor nietigheid slechts een deel van de rechtshandeling betreft, zoals in dit geval, de rechtshandeling voor het overige in stand blijft, voor zover dit niet in onverbreekelijk verband staat met het nietige deel. Bij de beoordeling of die laatste situatie zich voordoet, kunnen van belang zijn de aard, inhoud en strekking van de rechtshandeling, de mate waarin de onderscheiden onderdelen met elkaar verband houden en hetgeen partijen met de rechtshandeling hebben beoogd. In het licht daarvan moet worden beoordeeld of, mede gelet op de overige omstandigheden van het geval en de belangen van alle betrokken partijen, voor gedeeltelijke instandhouding van de rechtshandeling al dan niet voldoende rechtvaardiging bestaat.

5.9 De bedoeling van de koopovereenkomst was dat [verweerster] zekerheid kreeg voor de afbetaling van de grote, grotendeels erkende schuld van [A] aan Bincx, waartegenover deze het door haar op de bouwplaats uitgeoefende retentierecht opgaf. Deze strekking van de koopovereenkomst wordt ook gediend, zij het in mindere mate, als niet alle verkochte onroerende zaken worden overgedragen, maar alleen de onroerende zaken die bedrijfsmatig worden gebruikt. Bovendien noopt de strekking van artikel 1:88 lid 1 BW de bescherming van de echtelijke woning, geenszins ertoe ook de overdracht van de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken onmogelijk te maken, ook niet als verkochte kadastrale kavels deels tot de echtelijke woning behoren en deels een bedrijfsmatige bestemming hebben. Die kavels zijn immers feitelijk gesplitst in een privédeel en een zakelijk deel en voor zover dat niet is gebeurd, heeft het hof geen reden om aan te nemen dat dat niet min of meer gemakkelijk alsnog zou kunnen gebeuren, door het plaatsen van afscheidingen. Door dit een en ander wordt de echtelijke woning natuurlijk wel geraakt, maar niet zozeer dat die omstandigheid tot algehele nietigverklaring zou nopen. (...)

5.10 Het hof acht verder van belang dat Bincx/ [verweerster] haar kant van de overeenkomst prompt is nagekomen (...). Relevant is ook dat (...) vooralsnog in het geheel niet aannemelijk is geworden dat [verweerster] verantwoordelijk is voor de vervalsing van de handtekening van [eiseres 3].

5.11 In wezen is het enige probleem bij een partiële instandhouding van de overeenkomst dat partijen geen koopprijs en geen terugkoopprijs zijn overeengekomen voor alleen de bedrijfsmatig gebruikte delen van de kavels [004] , [005] en [003] (thans: [001] en [002]). De overgekomen prijzen zien immers op de gehele percelen. Welk deel van de overeengekomen prijzen 'in stand kan blijven', dat wil zeggen: welke prijs alle omstandigheden in aanmerking genomen de tegenprestatie is voor de koop en terugkoop van alleen de bedrijfsmatig gebruikte delen van de verkochte kavels, zullen partijen met elkaar moeten overeenkomen, dan wel in een bodemprocedure moeten laten beslissen. De overdracht van de percelen hoeft op die

vaststelling echter niet te wachten. In dit kort geding is voldoende dat wordt bepaald dat de bedrijfsmatig gebruikte delen van de percelen moeten worden overgedragen voor een nader in onderling overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 300.000,-- en met bepaling dat de percelen binnen vijf jaar kunnen worden teruggekocht voor een nader in onderling overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 375.000,--. Dat zal het hof dan ook doen. [eisers] moeten aan die overdracht meewerken (...).'

Bespreking van het cassatiemiddel

Vernietiging door de niet-handelende echtgenoot (art. 1:89 BW) en partiële nietigheid (art. 3:41 BW)

Bij vernietiging van de rechtshandeling door de niet-handelende echtgenoot op grond van artikel 1:89 lid 1 BW gaat het om een bijzondere variant van de algemene vernietiging (art. 3:49 BW e.v.). Voor zover er bij artikel 1:89 BW niet is afgeweken van de algemene regels, geldt daarom het algemene regime van vernietiging en nietigheid van rechtshandelingen uit Boek 3 BW, waaronder de partiële nietigheid van artikel 3:41 BW. Aan het BW ligt het uitgangspunt ten grondslag dat nietigheden in beginsel niet verder reiken dan de strekking daarvan meebrengt. Artikel 3:41 BW is hier een voorbeeld van. Als een grond van nietigheid slechts een deel van een rechtshandeling betreft, blijft deze voor het overige in stand voor zover dit in stand gebleven deel, gelet op inhoud en strekking van de rechtshandeling, niet in onverbreeklijk verband met het nietige deel staat. De feitenrechter heeft veel ruimte voor toepassing van artikel 3:41 BW en deze toepassing kan in cassatie dus slechts beperkt worden getoetst. De vraag of sprake is van een 'onverbreeklijk verband' tussen het in stand gebleven deel en het nietige deel, is een vraag van uitleg van de rechtshandeling. In het licht daarvan moet de rechter beoordelen of, mede gelet op de overige omstandigheden van het geval en de belangen van alle betrokken partijen, voor gedeeltelijke instandhouding van de rechtshandeling voldoende rechtvaardiging bestaat. Uit de cassatierechtspraak lijkt te volgen dat de rechter niet gehouden is om artikel 3:41 BW ambtshalve toe te passen. Het is dus aan partijen om hier een beroep op te doen.

Onderdeel 1

Het hof kon niet oordelen dat de overeenkomst partieel nietig is voor zover ziend op de echtelijke woning, maar niet voor wat betreft de verkoop van de percelen die bedrijfsmatig worden gebruikt.

Subonderdeel 1A: partiële nietigheid, (on)verbreekelijkheid en de grenzen van de rechtsstrijd

De klachten voeren aan dat het hof met zijn oordeel dat de overeenkomst partieel nietig is

buiten de grenzen van de rechtsstrijd is getreden (1.2), althans een onbegrijpelijke uitleg aan de processtukken heeft gegeven (1.3), maar in ieder geval een ontoelaatbare verrassingsbeslissing heeft gegeven (1.4).

Verweerster heeft in de context van de vernietiging van de overeenkomst geen beroep gedaan op partiële nietigheid. Ook heeft zij niet betoogd dat geen onverbrekelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW bestaat tussen het gedeelte van de overeenkomst dat ziet op de echtelijke woning en het gedeelte van de overeenkomst dat verband houdt met de bedrijfsmatig gebruikte delen. Evenmin heeft verweerster in die context gesteld dat aard, inhoud en/of strekking van de overeenkomst, de mate waarin de onderscheiden onderdelen daarvan met elkaar verband houden en/of hetgeen partijen met de overeenkomst hebben beoogd, meebrengen dat de overeenkomst partieel nietig is. Hier heeft ook geen partijdebat over plaatsgevonden. Voor zover het hof heeft geoordeeld dat verweerster in grief III wel een beroep heeft gedaan op partiële nietigheid, heeft het hof een onbegrijpelijke uitleg aan de processtukken gegeven, omdat zij geen stellingen heeft ingenomen van die strekking. Tussen partijen is niet in discussie geweest óf een onverbrekelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW bestaat. Gelet op het verloop van het geding en het processuele debat hoefden eisers op deze beslissing niet bedacht te zijn, terwijl zij zich over juistheid en consequenties daarvan niet hebben kunnen uitlaten. Het oordeel is om die reden in strijd met het fundamentele beginsel van procesrecht dat partijen over de wezenlijke elementen die ten grondslag liggen aan de rechterlijke beslissing voldoende moeten zijn gehoord, dan wel in strijd met artikel 24 Rv.

De A-G maakt eerst de aantekening dat het hof in r.o. 5.6 ook al (materieel) een partieel nietigheidsoordeel heeft uitgesproken, waar deze klachten niet (voldoende concreet) op zijn gericht. Dat ging over de vraag welke perceelgedeelten naar voorlopig oordeel tot de echtelijke woning moeten worden gerekend. Volgens het hof behoorden ook delen van de verkochte percelen tot de echtelijke woning, zodat, aldus het hof:

‘Genoemde ruimtes zijn te beschouwen als onderdeel van de woning en ten aanzien van de verkoop daarvan was dus de instemming van [eiseres 3] vereist. Die is niet gegeven, zodat ook de koopovereenkomst in zoverre vernietigd en dus nietig is.’

Het hof heeft zijn oordeel dat de overeenkomst partieel nietig is, als volgt gemotiveerd:

‘- Met grief III heeft verweerster de afwijzing van de vordering tot overdracht van de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken bestreden. Zij meent dat overeenstemming is bereikt over een koopprijs voor alleen die bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en verwijst daarbij naar een taxatie, waarin aan de percelen 003 (bedrijfspan) en 004 (tuin en

opslagplaats) tezamen een waarde van € 295.000,- is toegekend. Verweerster heeft verder betoogd dat het mogelijk is percelen die zowel bedrijfsmatig als privé worden gebruikt te splitsen (rov. 5.7).

- De bedoeling van de koopovereenkomst was dat verweerster zekerheid kreeg voor afbetaling van de schuld, waartegenover Bincx het door haar uitgeoefende retentierecht opgaf (rov. 5.9).

- Deze strekking van de koopovereenkomst wordt ook gediend, zij het in mindere mate, als niet alle verkochte onroerende zaken worden overgedragen, maar alleen de onroerende zaken die bedrijfsmatig worden gebruikt (rov. 5.9).

- Bovendien noopt de strekking van art. 1:88 lid 1 BW – bescherming van de echtelijke woning – er geenszins toe ook de overdracht van de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken onmogelijk te maken, ook niet als de verkochte kavels deels tot de echtelijke woning behoren; die zijn namelijk feitelijk gesplitst in een privédeel en een zakelijk deel en voor zover dat niet zo is, neemt het hof aan dat dat alsnog kan gebeuren (rov. 5.9).

- Door die splitsing wordt de echtelijke woning natuurlijk wel geraakt, maar niet zozeer dat die omstandigheid tot algehele nietigverklaring zou nopen (rov. 5.9).

- Bincx is haar kant van de overeenkomst nagekomen door het retentierecht op te heffen. (rov. 5.10).

- Het is vooralsnog niet aannemelijk dat verweerster verantwoordelijk is voor de vervalsing van de handtekening van eiseres 3 (rov. 5.10).

- In wezen is het enige probleem bij partiële instandhouding van de overeenkomst dat partijen geen koopprijs en geen terugkoopprijs zijn overeengekomen voor alleen de bedrijfsmatig gebruikte delen van de kavels 004, 005 en 003 (thans: 001 en 002). De overgekomen prijzen zien immers op de gehele percelen. Maar dit zullen partijen nader overeen moeten komen, of in een bodemprocedure moeten laten vaststellen. De overdracht hoeft op die vaststelling niet te wachten (rov. 5.11).'

Het partijdebat over de vraag in hoeverre eisers de bedrijfsmatig gebruikte percelen na de vernietiging door eiseres 3 nog moesten leveren, is als volgt verlopen:

‘- In de overeenkomst hebben eiseres 1 en eiser 2 de percelen 005 (kantoorruimte en aangrenzende ruimte), 003 (bedrijfspan) en 004 (tuin en opslagplaats) verkocht aan verweerster voor € 300.000, met een terugkoopoptie van € 375.000 binnen vijf jaar en zijn overeengekomen dat op de woning van eiser 2 een tweede recht van hypotheek wordt gevestigd.

- Op 29 februari 2024 heeft eiseres 3 de gehele overeenkomst vernietigd wegens het ontbreken van haar toestemming.

- Bij inleidende dagvaarding heeft verweerster gevorderd dat eisers worden veroordeeld tot medewerking aan levering van de aan verweerster 'verkochte (gedeelte van de) onroerende zaken' van de kavels 005, 003 en 004 en tot medewerking aan het vestigen van het hypotheekrecht. Volgens verweerster strekte de vernietiging door eiseres 3 zich niet uit tot de verkoop van de onroerende zaken (bedrijfspan met kantooruimte en de tuin), omdat zij hier geen eigenaar van is.

- Eisers hebben betwist dat zij gehouden zijn tot levering van de kavels, omdat deze deels tot de echtelijke woning behoren en partijen slechts één koopsom overeen zijn gekomen voor alle objecten, zodat zij geen overeenstemming hebben bereikt over alle essentialia "van de thans nog resterende koopovereenkomst".

- De voorzieningenrechter heeft hierover als volgt geoordeeld:

"4.13. [betrokkene 1] heeft verder gesteld dat het bedrijfspan met kadastraal nummer [003] en de kantooruimte met kadastraal nummer [005] wel aan haar kunnen worden geleverd. Volgens [betrokkene 1] zijn beide onroerende zaken eigendom van [Beheer] en vallen deze dus niet in de gemeenschap van goederen van [eiser 2] en [eiseres 3] zodat voor de verkoop daarvan geen toestemming van [eiseres 3] vereist is. Dit betoog snijdt ook geen hout. Allereerst staat vast dat de kantooruimte wel in de gemeenschap van goederen valt omdat deze blijkens de (...) kadastrale uittreksel eigendom is van [eiser 2] en niet van [Beheer]. Daarbij is ook (...) niet duidelijk geworden in hoeverre [005] (kantooruimte) ook onderdeel uitmaakt van de woning. Verder geldt ten aanzien van het bedrijfspan dat tussen partijen geen afzonderlijke koopsommen voor de verschillende onroerende zaken zijn overeengekomen maar een totaalprijs van € 300.000,-, zodat de voorzieningenrechter voorshands van oordeel is dat geen overeenstemming is bereikt over alle essentialia van de koopovereenkomst ten aanzien van het bedrijfspan. Los daarvan geldt dat [betrokkene 1] geen afzonderlijke taxatiewaarden heeft overgelegd en ook haar vordering niet heeft gewijzigd en beperkt tot het bedrijfspan. Daarom kan de vordering ook niet ten aanzien van het bedrijfspan worden toegewezen."

- Met grief III is verweerster opgekomen tegen het oordeel van de voorzieningenrechter dat de vordering ten aanzien van de bedrijfshal (003) niet kan worden toegewezen, omdat geen afzonderlijke koopsom overeen is gekomen. Zij heeft benadrukt dat partijen wel degelijk overeenstemming hebben bereikt over de essentialia van de overeenkomst en hiertoe een taxatierapport overgelegd waarin percelen 003 en 004 zijn getaxeerd op € 295.000. Daarnaast

heeft zij haar vordering tot levering, subsidiair en met een beroep op de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid, beperkt tot percelen 003 (bedrijfshal) en 004 (bedrijfsterrein), meer subsidiair tot alleen perceel 003, in beide gevallen tegen betaling van de overeengekomen € 300.000.

- Eisers hebben herhaald dat partijen geen overeenstemming hebben bereikt over alle essentialia, omdat geen aparte koopprijs overeen is gekomen en dat voor perceel 004 geldt dat deze voor het overgrote deel grond bevat die tot de echtelijke woning behoort (tuin en buitenzwembad).

- Tijdens de zitting in hoger beroep is, onder meer, de verhouding zakelijk/privégebruik van de betreffende percelen ter sprake gekomen. De voorzitter heeft kort de partiële nietigheid van de overeenkomst ter sprake gebracht tijdens het betoog van de advocaat van eisers:

“(…) De voorzitter houdt [eisers] voor dat het hof zou kunnen oordelen dat perceel [004] deels overgedragen moet worden. Mr. Koekoek antwoordt dat dit ook mogelijk is voor perceel [005].
(…)

1.14. Mr. Mekkelholt vraagt zich af wat er met de terugkoopsom gebeurt als niet alle percelen worden geleverd. De voorzitter wijst erop dat het inherent is aan partiële nietigheid dat de essentialia niet meer vaststaan.

(…)”

Hoe dit moet worden begrepen is een kwestie van uitleg van gedingstukken en het partijdebat en het betreft bovendien een kort geding, waarvoor minder hoge eisen gelden voor de motivering door de rechter. Dat spant een ‘raamwerk van terughoudendheid’ in cassatie; een raamwerk dat al staat op een stelsel dat in titel 3.2 BW de werking van nulliteiten mitigeert en waarbij artikel 1:88 lid 1 BW restrictief wordt uitgelegd.

Eiseres 3 heeft de hele overeenkomst vernietigd, maar verweerster stelt dat die vernietiging zich niet uitstrekt tot de bedrijfsmatige percelen. Vervolgens is de discussie vooral gegaan over welke delen van de percelen tot de echtelijke woning behoren en welke betekenis toekomt aan het gegeven dat partijen slechts één koopprijs hebben bepaald voor alle percelen.

Verweerster heeft geen (expliciet) beroep gedaan op partiële nietigheid van artikel 3:41 BW, maar in appel wel subsidiair/meer subsidiair haar vordering beperkt tot de percelen 003 en/of 004 met de bereidheid daar in beide varianten € 3 ton voor te betalen met een beroep op artikel 6:248 lid 1 BW. Kon/moest het hof hier uit hoofde van artikel 25 Rv de rechtsgronden aanvullen met artikel 3:41 Rv? Verweerster heeft met haar stelling dat aan de essentialia van een koopovereenkomst voor de bedrijfsmatig gebruikte percelen is voldaan, betoogd dat dat

deel van de koopovereenkomst in stand kan blijven (waartoe zij verwijst naar haar spoedappeldagvaarding) en dat in die stelling een beroep op partiële nietigheid besloten ligt. Uit het proces-verbaal van de zitting in appel zou blijken dat partijen zich ter zitting nog hebben kunnen uitlaten over partiële instandhouding van de koopovereenkomst. In een welwillende lezing van de stukken en het partijdebat heeft verweerster mogelijk wel de reikwijdte van de vernietiging door eiseres 3 ter discussie gesteld (het eerste deel van art. 3:41 BW), maar het lijkt de A-G kwestieus of zij zich (materieel) heeft beroepen op de afwezigheid van een onverbrekelijk verband tussen het nietige en geldige deel van de overeenkomst (het tweede deel van art. 3:41 BW). Mogelijk kan de discussie over de prijs en/of de subsidiaire/meer subsidiaire beperking van de vordering tot de percelen 003 en 004 respectievelijk alleen 003, in beide gevallen voor € 3 ton wel zo worden begrepen en dat heeft het hof in r.o. 5.11 ook geadieerd. Maar het hof heeft veel meer redenen gegeven voor zijn partieel nietigheidsoordeel die in de sleutel staan van de non-onverbrekelijkverbandtoets (die mogelijk als impliciet naar voren gebracht 'ingelezen' is door het hof in de argumentatie van verweerster), zoals hiervoor is weergegeven. Die zijn echter naar wil voorkomen materieel niet door verweerster voldoende kenbaar naar voren gebracht en daarover heeft (dan) ook geen partijdebat plaatsgevonden – ook niet toen het hof tijdens de zitting partiële nietigheid terloops ter sprake heeft gebracht. Daarop is geen inhoudelijk partijdebat gevolgd over het onverbrekelijkheidsvereiste; partijen is blijkens het proces-verbaal ook niet gevraagd daarop te reflecteren en zij hebben zich daar ook niet verder over uitgelaten. Omdat het partijdebat niet in de sleutel van partiële nietigheid stond, had deze gelegenheid door het hof uitdrukkelijk moeten zijn geboden om hier door de cassatiebeugel te kunnen. Dat het niet (voldoende concreet kenbaar) met de klachten aangevallen oordeel in r.o. 5.6 ook al een materieel partieel nietigheidsoordeel behelst, doet daar dan onvoldoende aan af. De A-G komt dus, zij het met enige aarzeling vanwege het 'raamwerk van terughoudendheid', tot de conclusie dat de klachten 1.2-1.4 moeten slagen. Verweerster heeft mogelijk een beroep op artikel 3:41 BW willen doen, maar dat niet toereikend toegelicht, zodat dat (kennelijk) ook niet als zodanig is opgevat door eisers. Door dat op de zitting alleen terloops aan te kaarten, maar partijen niet specifiek te vragen daar met inachtneming van hoor en wederhoor op te reflecteren en vervolgens de zaak wel af te doen op partiële nietigheid (grotendeels) op grond van argumentatie die niet door verweerster concreet is aangevoerd, is het hof buiten de grenzen van de rechtsstrijd getreden, of is een onbegrijpelijke uitleg van de gedingstukken gegeven door in grief III van verweerster een (volkomen) beroep op artikel 3:41 BW te lezen. Indien het hof hier wel de rechtsgronden kon aanvullen en/of in grief III een beroep op artikel 3:41 BW kon lezen, dan heeft het in ieder geval een ontoelaatbare verrassingsbeslissing gegeven door partijen ontoereikende gelegenheid te bieden om zich over de mogelijke partiële nietigheid van de overeenkomst uit te laten.

Subonderdeel 1B: partiële nietigheid, (on)verbrekelijkheid en artikel 1:88 lid 1 onder a BW

Als de klachten 1.2-1.4 doel treffen, bestaat geen belang bij deze klachten. Voor zover daar niettemin aan zou worden toegekomen, bespreekt de A-G deze klachten.

Het oordeel van het hof is volgens klacht 1.5 onjuist, omdat artikel 1:88 lid 1 onder a BW steeds toestemming van de niet-handelende echtgenoot vereist voor overeenkomsten die betrekking hebben op vervreemding van percelen die (deels) tot de echtelijke woning behoren, althans op vervreemding van percelen waardoor de echtelijke woning wordt geraakt.

De klacht faalt bij gebrek aan feitelijke grondslag. Het hof heeft niet miskend dat ook toestemming van de niet-handelende echtgenoot is vereist voor rechtshandelingen die betrekking hebben op vervreemding van percelen die (deels) tot de echtelijke woning behoren. Het oordeel behelst immers dat ook toestemming van eiseres 3 is vereist voor overdracht van ruimtes die als onderdeel van de echtelijke woning zijn te beschouwen. Beslissend voor toepassing van artikel 1:88 lid 1 onder a BW is of een zaak tot de echtelijke woning behoort en niet of de echtelijke woning door vervreemding of bezwaring van die zaak op enige manier 'wordt geraakt'. Het hof heeft correct onderzocht welke delen tot de woning behoren. Leidend is hier bescherming van het woonmilieu.

Volgens klacht 1.6 getuigt het oordeel van een onjuiste rechtsopvatting, omdat de vernietiging van een rechtshandeling op grond van artikel 1:89 lid 1 BW steeds tot gevolg heeft dat de gehele rechtshandeling niet in stand blijft, zodat artikel 3:41 BW buiten beeld blijft.

Dit kan evenmin tot cassatie leiden. Op vernietiging op de voet van artikel 1:89 BW zijn de gewone vernietiging- en nietigheidsregels van Boek 3 BW van toepassing, waaronder artikel 3:41 BW.

Klacht 1.7 is net als klacht 1.8 een hierop aansluitende motiveringsklacht. Het hof onderkent in r.o. 5.9 dat de echtelijke woning door de partiële nietigheid van de overeenkomst wordt geraakt, omdat verkochte kavels deels tot de echtelijke woning behoren en deels een bedrijfsmatige bestemming hebben, zodat die kavels door het plaatsen van afscheidingen feitelijk moeten worden gesplitst. Dat afscheidingen moeten worden geplaatst, 'impliceert' dat er een onverbrekkelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW bestaat tussen het gedeelte van de overeenkomst dat ziet op de echtelijke woning en het gedeelte dat verband houdt met de bedrijfsmatig gebruikte delen. De vervreemding van de bedrijfsmatig gebruikte delen heeft immers gevolgen voor de echtelijke woning en hetgeen daartoe behoort. Zonder nadere motivering, die ontbreekt, valt niet in te zien waarom het hof desondanks oordeelt dat géén sprake is van een onverbrekkelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW.

De klacht faalt. Juridisch is de vraag bij artikel 3:41 BW of sprake is van een onverbreekelijk verband tussen het nietige en geldige deel van de rechtshandeling. Eerst moet de rechter vaststellen of bedrijfsmatig gebruikte delen van de percelen tot de echtelijke woning behoren en daarbij kan van belang zijn of er afscheidingen zijn geplaatst/moeten worden geplaatst. Beschermd wordt immers alleen de echtelijke woning en de zaken die daartoe behoren; het gaat om bescherming van het woonmilieu. Bij deze bepaling komt de feitenrechter grote vrijheid toe. Dat er afscheidingen moeten worden geplaatst leidt niet dwingend tot de conclusie dat sprake is van een onverbreekelijk verband volgens artikel 3:41 BW. Dat is afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval, die door het hof ook zijn getoetst. Daarna onderzoekt de rechter of sprake is van een onverbreekelijk verband tussen het geldige en nietige deel van de overeenkomst – dat doet het hof in r.o. 5.9. Daarbij is niet van belang of er afscheidingen moeten worden geplaatst.

Het hof stelt in r.o. 5.6 vast dat de entree zowel zakelijk als privé wordt gebruikt, maar desondanks tot de echtelijke woning behoort en dus niet door eisers hoeft te worden overgedragen. In het licht van dat oordeel valt zonder nadere motivering niet in te zien waarom de ruimtes die op de entree aansluiten dan niet óók allemaal tot de echtelijke woning behoren nu deze vanuit diezelfde entree worden betreden, aldus motiveringsklacht 1.8. Bovendien heeft het hof niet onderzocht of en, zo ja, op welke manier de over te dragen gedeelten van de onroerende zaken dan moeten worden betreden, nu de entree in eigendom van eisers blijft en dus niet door verweerster kan worden gebruikt. Het ligt daarom in de rede dat de ruimtes die op de entree aansluiten óók allemaal tot de echtelijke woning behoren.

De vraag of een bepaalde ruimte tot een woning behoort moet worden vastgesteld aan de hand van objectieve maatstaven. Verweerster heeft gesteld dat op perceel 005 de kantoorruimte gevestigd is, deze bedrijfsmatig wordt gebruikt en dus geen onderdeel uitmaakt van de woning. Eisers hebben hier tegenin gebracht dat perceel 005 uit verschillende ruimtes bestaat. De hal/entree wordt zowel zakelijk als privé gebruikt, het kantoor zakelijk en de overige ruimtes privé. Tegen deze achtergrond is het hofoordeel goed te volgen. Kennelijk is beslissend gewicht toegekend aan het bedrijfsmatige gebruik van delen van de percelen. Dat ruimtes op de entree van de echtelijke woning ‘aansluiten’, maakt dan ook niet noodzakelijkerwijs dat die ruimtes ook tot de echtelijke woning behoren in de zin van artikel 1:88 lid 1 sub a BW. Dat moet aan de hand van objectieve maatstaven als de ligging van het perceel ten opzichte van de echtelijke woning, de inrichting daarvan, het gebruik van het perceel en de ter plaatse geldende verkeeropvattingen worden bepaald. Dat de bedrijfsmatig gebruikte ruimte slechts te betreden zou zijn via de gemeenschappelijke entree die eigendom van eisers blijft, staat niet vast en maakt, zo al juist, op zichzelf nog niet dat die ruimte dan tot de echtelijke woning behoort. Dit is ook niet door eisers in feitelijke instanties aangevoerd. De

klacht verwijst ook niet naar vindplaatsen in de gedingstukken, zodat het hof niet gehouden was om hier op in te gaan.

Subonderdeel 1C: partiële nietigheidsoordeel van het hof is onjuist of onbegrijpelijk gemotiveerd

Ook hierbij bestaat geen belang als de klachten 1.2-1.4 doel treffen, maar ook deze klachten bespreekt de A-G.

Het hof heeft miskend dat de vraag of partijen overeenstemming hebben bereikt over de essentialia van het geldige deel van een (partieel) nietige overeenkomst wél relevant is bij de beoordeling of de betreffende overeenkomst op grond van artikel 3:41 BW partieel in stand kan blijven, nu de koopprijs in ieder geval tot de essentialia behoort. De omstandigheid dat partijen (nog) geen overeenstemming hebben bereikt over de koopprijs voor de bedrijfsmatig gebruikte delen is daarom een potentieel relevante omstandigheid voor de vraag of een onverbrekelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW bestaat (klacht 1.9). In ieder geval is het oordeel ontoereikend gemotiveerd, omdat het hof de omstandigheid dat partijen (nog) geen overeenstemming hebben bereikt over de koopprijs voor de bedrijfsmatig gebruikte delen niet (kenbaar) betreft bij de beoordeling of de overeenkomst op grond van artikel 3:41 BW partieel in stand kan blijven (klacht 1.10).

Uitgangspunt is dat een koopovereenkomst ook tot stand kan komen zonder dat partijen een koopprijs overeen zijn gekomen (art. 7:4 BW). De koopprijs behoort dus niet tot de essentialia van een (koop)overeenkomst; in deze zaak is dan ook niet vereist dat wilsovereenstemming bestaat over de exacte omvang van de koopprijs voor de bedrijfsmatig gebruikte percelen. De klachten 1.9 en 1.10 ketsen hier al op af. Klacht 1.9 gaat daarnaast uit van een onjuiste constructie van artikel 3:41 BW. Of sprake is van een onverbrekelijk verband behelst uitleg van de rechtshandeling. Verder kunnen hierbij alle overige omstandigheden van het geval een rol spelen. Het hof heeft deze maatstaf vooropgesteld in r.o. 5.8 en vervolgens toegepast in r.o. 5.9-5.11. Daarmee heeft het hof artikel 3:41 BW niet miskend. Ten slotte gaan klachten 1.9 en 1.10 ook uit van een onjuiste lezing van het arrest. Dat geen overeenstemming bestaat over de exacte koopprijs voor de bedrijfsmatige onderdelen die moeten worden overgedragen, is door het hof onderkend in r.o. 5.11, maar dit gegeven is in het licht van de overige omstandigheden (5.9-5.10) te licht bevonden om tot een onverbrekelijk verband te komen. Dat maakt niet dat hier sprake is van een motiveringsgebrek.

Ook anderszins is het oordeel van het hof onjuist, of ontoereikend gemotiveerd, zo vervolgt klacht 1.11. In r.o. 5.6 stelt het hof vast dat de entree zowel zakelijk als privé wordt gebruikt. Het hof betreft die omstandigheid vervolgens niet (kenbaar) in zijn partiële nietigheidsoordeel. Voor zover het hof heeft geoordeeld dat daaraan in dat kader geen gewicht

toekomst, is zijn oordeel onjuist. In ieder geval is het oordeel onvoldoende gemotiveerd, omdat het hof – in de context van zijn partiële nietigheidsoordeel – geen (kenbare) aandacht aan die relevante omstandigheid heeft gegeven. De omstandigheid dat de tot de echtelijke woning behorende entree zowel zakelijk als privé wordt gebruikt, heeft immers tot gevolg dat de bedrijfsmatig gebruikte delen van de overige onroerende zaken niet los kunnen worden gezien van de echtelijke woning.

Deze klacht kan ook niet tot cassatie leiden. Al eerder is besproken dat het gegeven dat delen van de percelen zowel bedrijfsmatig als privé worden gebruikt niet van belang is voor de onverbreekelijkheidstoets tussen de geldige en nietige delen van de rechtshandeling, maar hooguit voor de beoordeling welke zaken tot de echtelijke woning behoren.

Het hof acht in r.o. 5.10 voor zijn partiële nietigheidsoordeel van belang dat verweerster de overeenkomst prompt is nagekomen en voorsnog niet aannemelijk is dat verweerster verantwoordelijk is voor vervalsing van de handtekening van eiseres 3. Deze omstandigheden kunnen niet op begrijpelijke wijze bijdragen aan het oordeel dat de overeenkomst partieel in stand blijft, omdat deze daarmee niets te maken hebben, aldus klacht 1.12.

Bij deze klacht bestaat geen belang, omdat r.o. 5.10 niet zelfstandig dragend is. Verder moet de rechter bij de vraag of voor het gedeeltelijk in stand laten van de rechtshandeling voldoende rechtvaardiging bestaat ook letten op de overige omstandigheden van het geval en de belangen van alle betrokken partijen. Daartoe kunnen ook de aspecten uit r.o. 5.10 worden gerekend.

Onderdeel 2: het arrest is onvoldoende gespecificeerd om als leveringsakte te kunnen dienen

Dit onderdeel is gericht tegen de overwegingen waarin het hof heeft geoordeeld dat het arrest dezelfde kracht heeft als de handtekening namens of door eisers op de notariële leveringsakte voor het geval zij niet tijdig meewerken aan levering aan verweerster van de delen van de onroerende zaken die bedrijfsmatig worden gebruikt. Het onderdeel bevat na een samenvatting van het oordeel in 2.1 een veegklacht in 2.2 en vervolgens twee klachten in 2.3-2.4.

Volgens klacht 2.3 miskent het hof dat voor leveringsakten van registergoederen het specialiteitsvereiste geldt op grond waarvan ieder over te dragen (gedeelte van een) registergoed in het bijzonder, afzonderlijk en precies moet zijn omschreven. Dit geldt ook voor (het dictum van) een arrest dat in de plaats van een leveringsakte kan treden en in de openbare registers wordt ingeschreven. Volgens klacht 2.4 is dit oordeel onvoldoende gemotiveerd. Het hof geeft geen specifieke omschrijving van de gedeelten van de percelen die eisers moeten overdragen. Aan de hand van (de inhoud en/of het dictum kan dus niet worden vastgesteld welke precieze gedeelten van de percelen moeten worden overgedragen, terwijl

dat arrest wél als leveringsakte kan dienen.

De klachten lijken te moeten afketsen op een niet juiste lezing van het arrest. Het hof heeft niet geoordeeld dat het (dictum van) het arrest in de plaats van een leveringsakte zal treden. Als eisers weigeren mee te werken aan de levering, dan heeft het arrest dezelfde kracht als de ondertekening namens of door eisers van de in de wettige vorm opgemaakte notariële akte van levering. Het arrest fungeert dus niet als leveringsakte, maar slechts als vervangende handtekening, die niet hoeft te voldoen aan het specialiteitsvereiste. De daartegen gerichte repliek van eisers dat dit de essentie van de klacht zou missen en derden die op de registers afgaan niet over de gedingstukken beschikken, ziet de A-G niet opgaan; het is aan de notaris om een en ander op wetsconforme wijze in de akte te verwoorden en dat lijkt in de gegeven omstandigheden geen onmogelijke opgave. Daarnaast acht de A-G de wijze waarop het hof heeft omschreven welke (gedeelten van de) percelen moeten worden geleverd voldoende duidelijk, zeker voor partijen. Het hof wijst er immers in r.o. 5.6 op dat eisers met een plattegrond en foto's hebben toegelicht welke perceeldelen van 004, 005 en 003 (thans 001 en 002) onderdelen bevatten van de echtelijke woning. Het arrest moet worden gelezen in het licht van die gedingstukken. Volgens het hof behoort op basis daarvan de gemeenschappelijke entree, een slaapkamer, een biljartzaal, een doucheruimte, een wasruimte en een stuk tuin tot de echtelijke woning en behoeven deze gedeelten niet te worden overgedragen. Uit de plattegrond en foto's zijn deze ruimtes voldoende duidelijk af te leiden

Conclusie

De A-G concludeert tot vernietiging en verwijzing.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 09-01-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:46

Zaaknummer: 25/01523

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

De vrouw vernietigt de overeenkomst ten aanzien van de echtelijke woning op grond van artikel 1:89 lid 1 BW. Het hof oordeelt dat de overeenkomst nietig is voor zover die ziet op de echtelijke woning, maar ten aanzien van bedrijfsmatige onroerende zaken in stand blijft (art. 3:41 BW). Onder meer klachten dat het hof met het oordeel van partiële nietigheid de grenzen van de rechtsstrijd heeft miskend en ontoelaatbare verrassingsbeslissing heeft gegeven.

Feiten en omstandigheden

Eiser 2 is via Eiseres 1 B.V. (eiseres 1) enig aandeelhouder en bestuurder van A B.V. (A). Eiser 2 was tot juni 2024 gehuwd met eiseres 3. A heeft bij het bouwen van bedrijfspanden Bincx B.V. (Bincx) als onderaannemer ingeschakeld. A is haar betalingsverplichtingen tegenover Bincx niet nagekomen. In 2023 is Bincx overgegaan tot uitoefening van het retentierecht op de bouwplaats. Vanaf januari 2024 hebben betrokkene, enig aandeelhouder en bestuurder van verweerster en van Bincx, en eiser 2 onderhandeld over betaling of het stellen van zekerheid, waarbij betrokkene onroerende zaken van eiseres 1 zou kopen, waaronder het bedrijfspand, de grond/tuin, de kantoorruimte en de woning, en eiseres 1 deze vervolgens zou huren en een eerste recht van (terug)koop zou krijgen. Het bedrijfspand (kadastrale nummers 001 en 002, voorheen 003) staat op naam van eiseres 1. De tuin en opslagplaats (kadastraal nummer 004), de kantoorruimte en aangrenzende ruimte (kadastraal nummer 005) en de woning (kadastraal nummer 006), staan op naam van eiser 2. Er werd een conceptovereenkomst, waarin het resultaat van de onderhandelingen was vastgelegd, opgesteld. Op 8 februari 2024 hebben betrokkene en eiser 2 de overeenkomst aangepast in die zin dat de woning niet werd verkocht, maar eiser 2 heeft toegezegd daarop een hypotheek te vestigen tot zekerheid van betaling van de schuld. Betrokkene en eiser 2 hebben de aangepaste overeenkomst ondertekend. Bincx heeft op 9 februari 2024 het retentierecht opgeheven. Eiseres 3 heeft aan de advocaat van betrokkene gemaild dat zij de conceptkoopovereenkomst met haar naam en handtekening erop niet zelf heeft getekend. Bij brief van 29 februari 2024 heeft de advocaat van eiser 2 namens eiseres 3 de koopovereenkomst op de voet van artikel 1:88 BW en artikel 1:89 BW vernietigd. In dit kort geding heeft verweerster in cassatie gevorderd eisers tot

cassatie hoofdelijk te veroordelen tot nakoming van de overeenkomst. De voorzieningenrechter heeft de vordering afgewezen. Verweerster heeft haar vordering in hoger beroep aangevuld en vordert, subsidiair, eiser 2 en eiseres 1 hoofdelijk te veroordelen om mee te werken aan levering van het aan verweerster verkochte (gedeelte van het) bedrijfspand en de grond/tuin (voor € 300.000), en meer subsidiair, eiseres 1 te veroordelen om mee te werken aan levering van het aan verweerster verkochte (gedeelte van het) bedrijfspand (voor € 300.000). Het hof heeft eisers hoofdelijk veroordeeld tot medewerking aan levering van de aan verweerster verkochte bedrijfsmatig gebruikte gedeelten van de onroerende zaken met de kadastrale nummers 004, 005, 001 en 002 (beide laatste nummers voorheen: 003), waarbij partijen de prijs, lager dan of gelijk aan € 300.000, met elkaar zullen moeten overeenkomen of in rechte moeten laten vaststellen en de percelen binnen vijf jaar kunnen worden teruggekocht voor een nader in overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 375.000. Aan zijn beslissing heeft het hof het volgende ten grondslag gelegd.

‘Welke percelen behoren tot de woning?’

5.6 De verwerping van het beroep op artikel 1:89 lid 2 BW brengt mee dat de overeenkomst tot bezwaring van de echtelijke woning op goede gronden is vernietigd en dus nietig is. [eisers] hebben echter aangevoerd dat de echtelijke woning niet beperkt is tot het kadastrale perceel [006], waarop de overeenkomst tot bezwaring ziet, maar ook delen van de verkochte kadastrale percelen [004], [005] en [003] (thans: [001] en [002]) omvat. Zij hebben dit betoog met een plattegrond en foto's geadstrueerd. Hieruit leidt het hof voorshands af dat van die percelen deel uitmaken een (zowel zakelijk als privé gebruikte) entree, een slaapkamer, een biljartzaal, een doucheruimte en een wasruimte, alsmede een stuk tuin. [verweerster] heeft dit onvoldoende gemotiveerd betwist. Genoemde ruimtes zijn te beschouwen als onderdeel van de woning en ten aanzien van de verkoop daarvan was dus de instemming van [eiseres 3] vereist. Die is niet gegeven, zodat ook de koopovereenkomst in zoverre vernietigd en dus nietig is. Grief II, waarmee [verweerster] het tegendeel bepleit, is dus tevergeefs voorgedragen.

Algehele of partiële nietigheid

5.7 Met grief III bestrijdt [verweerster] het oordeel van de voorzieningenrechter dat de vordering tot medewerking aan de overdracht ook niet kan worden toegewezen met betrekking tot de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en de overwegingen waarop dat oordeel berust. Zij meent dat er wel degelijk overeenstemming is bereikt over een koopprijs voor alleen die bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en verwijst daarbij naar een uitgebrachte taxatie, waarin aan de percelen [003] en [004] tezamen een waarde van € 295.000,- is toegekend. Zij heeft voorts betoogd dat het mogelijk is percelen die zowel bedrijfsmatig als privé worden gebruikt te splitsen.

5.8 Bij de beoordeling of een vernietigde overeenkomst geheel of partieel nietig is, speelt geen rol of partijen geacht kunnen worden met betrekking tot de essentialia van het wel geldige deel van de overeenkomst wilsovereenstemming te hebben bereikt. De wilsovereenstemming zag nu eenmaal op de gehele overeenkomst. De kwestie moet worden benaderd vanuit artikel 3:41 BW, dat bepaalt dat als een grond voor nietigheid slechts een deel van de rechtshandeling betreft, zoals in dit geval, de rechtshandeling voor het overige in stand blijft, voor zover dit niet in onverbreekelijk verband staat met het nietige deel. Bij de beoordeling of die laatste situatie zich voordoet, kunnen van belang zijn de aard, inhoud en strekking van de rechtshandeling, de mate waarin de onderscheiden onderdelen met elkaar verband houden en hetgeen partijen met de rechtshandeling hebben beoogd. In het licht daarvan moet worden beoordeeld of, mede gelet op de overige omstandigheden van het geval en de belangen van alle betrokken partijen, voor gedeeltelijke instandhouding van de rechtshandeling al dan niet voldoende rechtvaardiging bestaat.

5.9 De bedoeling van de koopovereenkomst was dat [verweerster] zekerheid kreeg voor de afbetaling van de grote, grotendeels erkende schuld van [A] aan Bincx, waartegenover deze het door haar op de bouwplaats uitgeoefende retentierecht opgaf. Deze strekking van de koopovereenkomst wordt ook gediend, zij het in mindere mate, als niet alle verkochte onroerende zaken worden overgedragen, maar alleen de onroerende zaken die bedrijfsmatig worden gebruikt. Bovendien noopt de strekking van artikel 1:88 lid 1 BW de bescherming van de echtelijke woning, geenszins ertoe ook de overdracht van de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken onmogelijk te maken, ook niet als verkochte kadastrale kavels deels tot de echtelijke woning behoren en deels een bedrijfsmatige bestemming hebben. Die kavels zijn immers feitelijk gesplitst in een privédeel en een zakelijk deel en voor zover dat niet is gebeurd, heeft het hof geen reden om aan te nemen dat dat niet min of meer gemakkelijk alsnog zou kunnen gebeuren, door het plaatsen van afscheidingen. Door dit een en ander wordt de echtelijke woning natuurlijk wel geraakt, maar niet zozeer dat die omstandigheid tot algehele nietigverklaring zou nopen. (...)

5.10 Het hof acht verder van belang dat Bincx/ [verweerster] haar kant van de overeenkomst prompt is nagekomen (...). Relevant is ook dat (...) vooralsnog in het geheel niet aannemelijk is geworden dat [verweerster] verantwoordelijk is voor de vervalsing van de handtekening van [eiseres 3].

5.11 In wezen is het enige probleem bij een partiële instandhouding van de overeenkomst dat partijen geen koopprijs en geen terugkoopprijs zijn overeengekomen voor alleen de bedrijfsmatig gebruikte delen van de kavels [004], [005] en [003] (thans: [001] en [002]). De overgekomen prijzen zien immers op de gehele percelen. Welk deel van de overeengekomen prijzen “in stand kan blijven”, dat wil zeggen: welke prijs alle omstandigheden in aanmerking

genomen de tegenprestatie is voor de koop en terugkoop van alleen de bedrijfsmatig gebruikte delen van de verkochte kavels, zullen partijen met elkaar moeten overeenkomen, dan wel in een bodemprocedure moeten laten beslissen. De overdracht van de percelen hoeft op die vaststelling echter niet te wachten. In dit kort geding is voldoende dat wordt bepaald dat de bedrijfsmatig gebruikte delen van de percelen moeten worden overgedragen voor een nader in onderling overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 300.000,-- en met bepaling dat de percelen binnen vijf jaar kunnen worden teruggekocht voor een nader in onderling overleg of in rechte te bepalen prijs, lager dan of gelijk aan € 375.000,--. Dat zal het hof dan ook doen. [eisers] moeten aan die overdracht meewerken (...).'

Beoordeling en motivering

Onderdeel 1A van het middel klaagt dat het hof buiten de rechtsstrijd van partijen is getreden (onderdeel 1.2) of een verrassingsbeslissing heeft gegeven (onderdeel 1.4) door te oordelen dat de overeenkomst slechts nietig is voor zover deze betrekking heeft op de echtelijke woning en de delen van de verkochte percelen 004, 005 en 003 voor zover die tot de echtelijke woning behoren, maar niet voor de delen van de percelen die bedrijfsmatig worden gebruikt, zodat eisers de overeenkomst voor het in stand gebleven deel moeten nakomen. Onderdeel 1.2 voert daartoe aan dat verweerster niet uitdrukkelijk een beroep heeft gedaan op partiële nietigheid op de voet van artikel 3:41 BW en, in dat verband, niet heeft betoogd dat geen onverbreekelijk verband bestaat tussen het gedeelte van de overeenkomst dat ziet op de echtelijke woning en hetgeen verder nog daarbij behoort en het gedeelte van de overeenkomst dat verband houdt met de bedrijfsmatig gebruikte delen van de overige onroerende zaken. Tussen partijen is niet in discussie geweest of een onverbreekelijk verband in de zin van artikel 3:41 BW bestaat. Onderdeel 1.4 betoogt in dit verband nog dat eisers gezien het verloop van het geding en het processuele debat niet bedacht behoefden te zijn op het oordeel van het hof over de partiële nietigheid van de overeenkomst, terwijl zij zich over juistheid en consequenties daarvan niet hebben kunnen uitlaten, aangezien het hof heeft nagelaten eisers daartoe gelegenheid te bieden. Voor het geval dat het hof heeft geoordeeld dat verweerster zich in grief III wel heeft beroepen op partiële nietigheid, voert onderdeel 1.3 aan dat het hof daarmee een onbegrijpelijke uitleg aan de processtukken heeft gegeven.

Uit de gedingstukken blijkt dat verweerster in hoger beroep haar eis heeft gewijzigd in die zin dat zij subsidiair en meer subsidiair levering van slechts een deel van de onroerende zaken vordert. Zij heeft het oordeel van de voorzieningenrechter bestreden dat de vordering ten aanzien van het bedrijfspand ook niet kan worden toegewezen. Verweerster heeft in dat kader onder meer naar voren gebracht dat zij in eerste aanleg juist heeft benadrukt dat het beroep van eiseres 3 op vernietiging van de (koop)overeenkomst hooguit de afgesproken hypotheekstelling kan betreffen, omdat dit de echtelijke woning raakt, maar dat dit niet de

verkoop van de bedrijfshal, het kantoor en de grond raakt omdat deze geen deel uitmaken van de echtelijke woning. Dat de kantoorruimte grenst aan de echtelijke woning doet daaraan niet af, aldus verweerster. In reactie hierop hebben eisers zich erop beroepen dat de kantoorruimte voor een deel bestaat uit kantoorruimte, maar verder een deel van de woning betreft en onder andere hun slaapkamer en badkamer omvat. De hal/entree wordt zowel privé als zakelijk gebruikt, aldus eisers. Zij hebben verder erop gewezen dat voor de grond/tuin geldt dat dit voor een zeer substantieel deel betrekking heeft op de tuin die behoort bij de woning. In die tuin bevindt zich onder andere een deel van het buitenzwembad en de veranda. Verweerster heeft tijdens het pleidooi hierover opgemerkt dat de stelling dat de grond en ook het kantoor voor een beperkt gedeelte onderdeel uitmaken van het woonhuis, geen doel treft. Zij heeft erop gewezen dat het perceel grond en het kantoor een eigen kadastrale aanduiding hebben, dat deze ook feitelijk in gebruik zijn als buitenopslag respectievelijk kantoor voor het bedrijf van eisers, en dat gebruik van een stukje van de grond als verlengstuk van de tuin achter de woning nog niet vanzelf maakt dat dit onderdeel is van de woning. Bovendien is, aldus verweerster, de grond achter de bedrijfshal steeds tezamen met de bedrijfshal als bedrijfsruimte aangemerkt en als zodanig ook getaxeed. De percelen, zo heeft verweerster verder aangevoerd, zijn apart te gebruiken, te waarderen en te verkopen, en zijn beide ook volledig toegankelijk buiten de woning om.

Uit het proces-verbaal van de zitting blijkt dat bij die gelegenheid zowel de partiële nietigheid als het verband tussen de verschillende percelen aan de orde is geweest. Zo heeft de voorzitter van het hof aan eisers voorgehouden dat het hof zou kunnen oordelen dat perceel 004 deels overgedragen moet worden. Daarop heeft verweerster geantwoord dat dit ook mogelijk is voor perceel 005. Eisers hebben de vraag opgeworpen wat er met de terugkoopsom gebeurt als niet alle percelen worden geleverd. De voorzitter heeft in reactie daarop erop gewezen dat 'het inherent is aan partiële nietigheid dat de essentialia niet meer vaststaan'.

Verweerster heeft tijdens haar repliek naar voren gebracht dat de percelen afzonderlijke percelen zijn, dat deze eenvoudig zijn af te scheiden, dat de woning is afgezonderd van de bedrijfsgebouwen, dat perceel 005 een kantoor is en dat het perceel achter het bedrijfsgebouw grotendeels in gebruik is van het bedrijf. De advocaat van eisers heeft hierop in zijn dupliek opgemerkt dat hij voor perceel 005 en het kantoor denkt te begrijpen wat er op 8 februari 2024 is gebeurd. Hij denkt dat partijen onvoldoende wisten wat kadastraal perceel 005 inhield en dat betrokkene ook echt denkt dat het kantoor bij het bedrijfspand hoort. Maar het kantoorgedeelte is relatief gering, aldus eisers. Daaraan hebben eisers toegevoegd dat perceel 004 volgens betrokkene ook volledig zakelijk gebruikt zou worden, maar de feitelijke scheiding is heel duidelijk: ergens in het midden staat een veranda en vanaf de achterkant ervan is het gebruik zakelijk.

Het hof heeft in r.o. 5.7 overwogen dat verweerster het oordeel van de voorzieningenrechter bestrijdt dat de vordering tot medewerking aan de overdracht ook niet kan worden toegewezen met betrekking tot de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken en de overwegingen waarop dat oordeel berust. Verweerster heeft, aldus het hof, voorts betoogd dat het mogelijk is percelen die zowel bedrijfsmatig als privé worden gebruikt, te splitsen. Het heeft vervolgens in r.o. 5.8 overwogen dat de kwestie moet worden benaderd vanuit artikel 3:41 BW, dat bepaalt dat als een grond voor nietigheid slechts een deel van de rechtshandeling betreft, zoals in dit geval, de rechtshandeling voor het overige in stand blijft, voor zover dit niet in onverbreekelijk verband staat met het nietige deel. In r.o. 5.9 heeft het hof overwogen dat de strekking van artikel 1:88 lid 1 BW geenszins ertoe noopt ook de overdracht van de bedrijfsmatig gebruikte onroerende zaken onmogelijk te maken, ook niet als verkochte kadastrale kavels deels tot de echtelijke woning behoren en deels een bedrijfsmatige bestemming hebben. Die kavels zijn volgens het hof immers feitelijk gesplitst in een privédeel en een zakelijk deel en voor zover dat niet is gebeurd, heeft het hof geen reden om aan te nemen dat dit niet gemakkelijk alsnog zou kunnen gebeuren, door het plaatsen van afscheidingen. Door dit een en ander wordt de echtelijke woning natuurlijk wel geraakt, maar niet zozeer dat die omstandigheid tot algehele nietigverklaring zou nopen, aldus het hof.

In het licht van de subsidiaire en meer subsidiaire vordering tot overdracht van slechts een deel van de onroerende zaken en van het hiervoor geschetste partijdebat, waaronder dat over de vraag of de privégedeelten zijn te scheiden van de bedrijfsgedeelten, moet worden aangenomen dat het hof hetgeen verweerster in het kader van haar subsidiaire en meer subsidiaire vordering heeft aangevoerd, op de voet van artikel 25 Rv heeft beoordeeld met toepassing van artikel 3:41 BW. Het hof heeft daarmee de grenzen van de rechtsstrijd niet miskend. Zijn oordeel berust verder op een aan het hof – als rechter die over de feiten oordeelt – voorbehouden uitleg van de gedingstukken en het partijdebat. In het licht daarvan is dat oordeel niet onbegrijpelijk. Het behoeft, mede in aanmerking genomen dat het om een kort geding gaat, ook geen nadere motivering dan door het hof gegeven.

De voorzitter van het hof heeft tijdens de mondelinge behandeling bovendien opgemerkt dat 'het inherent is aan partiële nietigheid dat de essentialia niet meer vaststaan'. Eisers hebben daarna, zo blijkt uit het proces-verbaal van de zitting, nog kunnen dupliceren. Aldus hebben eisers ook gelegenheid gehad om zich over partiële nietigheid als rechtsgrond van de vordering van verweerster uit te laten. Het oordeel van het hof dat geen onverbreekelijk verband bestaat tussen het deel van de overeenkomst dat betrekking heeft op de bedrijfsmatig gebruikte gedeelten van de onroerende zaken en het deel dat betrekking heeft op de echtelijke woning kan ook niet worden aangemerkt als een ontoelaatbare verrassingsbeslissing. Het hof heeft een betoog van die strekking kennelijk en niet onbegrijpelijk gelezen in de stellingen van

verweerster over de splitsbaarheid van de onroerende zaken in privégedeelten en bedrijfspgedeelten. Uit het voorgaande volgt dat de klachten falen.

De overige klachten van het middel kunnen evenmin tot cassatie leiden. De Hoge Raad motiveert dit oordeel niet, met een beroep op artikel 81 lid 1 RO.

Conclusie

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-04-2026

ECLI: ECLI:NL:HR:2026:681

Zaaknummer: 25/01523

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

De vrouw vordert een bruidsgave (mahr) van de man. Het hof heeft de vordering afgewezen, omdat sprake is van een khul-echtscheiding naar Iraans recht, waarbij de vrouw de man moet compenseren via bijvoorbeeld kwijtschelding van de bruidsgave. De A-G concludeert dat dit oordeel van het hof niet in strijd is met de Nederlandse openbare orde en adviseert tot verwerping van het cassatieberoep.

Feiten en omstandigheden

Partijen hebben de Iraanse nationaliteit en zijn in 2006 in Iran getrouwd. In de Iraanse huwelijksakte is onder meer een bruidsgave (*mahr*) overeengekomen. De man is in 2019 naar Nederland gekomen, de vrouw met hun dochter in 2021. De vrouw heeft in 2022 in Nederland een verzoek tot echtscheiding ingediend. Het huwelijk is in 2023 ontbonden door inschrijving van de echtscheidingsbeschikking. Deze echtscheiding is niet erkend in Iran.

Grieven

De vrouw vordert veroordeling van de man tot voldoening van de overeengekomen bruidsgave. De rechtbank heeft de vordering toegewezen. Het hof heeft het vonnis vernietigd en de vordering alsnog afgewezen.

Op grond van artikel 1146 Iraans BW moet de vrouw aan haar echtgenoot een vergoeding aanbieden in ruil voor zijn toestemming om te kunnen scheiden. In cassatie betoogt de vrouw dat de toepassing van artikel 1146 Iraans BW in strijd is met de Nederlandse openbare orde (art. 10:6 BW), omdat deze bepaling een ontoelaatbaar onderscheid maakt tussen de rechtspositie van man en vrouw bij echtscheiding en haar recht op toegang tot de rechter beperkt.

Beoordeling en motivering

Bruidsgave en khul-echtscheiding

Naar Iraans recht beschikt de vrouw over beperkte mogelijkheden om een echtscheiding tot

stand te brengen, terwijl de man een vrijwel onbeperkt recht heeft om te scheiden (art. 1133 Iraans BW). De wettelijke echtscheidingsgronden voor de vrouw zijn beperkt tot afwezigheid van de man gedurende vier jaar (art. 1029 Iraans BW), weigering onderhoudsgeld te betalen (art. 1129 Iraans BW) en ondraaglijkheid van het huwelijk (art. 1130 Iraans BW). Daarnaast kunnen partijen in de huwelijksakte aanvullende echtscheidingsgronden opnemen. Indien de vrouw de echtscheiding initieert buiten deze gronden om, is sprake van een *khul*-echtscheiding (art. 1146 Iraans BW), waarbij zij de man moet compenseren – doorgaans door kwijtschelding van de bruidsgave.

De bruidsgave is een rechtsfiguur uit het islamitische recht die dient als financieel vangnet voor de vrouw, gezien tegen de achtergrond van het Iraanse stelsel van algehele scheiding van goederen en het nagenoeg ontbreken van een wettelijke aanspraak op partneralimentatie. De bruidsgave is een exclusief recht van de vrouw: zij is vanaf de huwelijksvoltrekking eigenaar en kan deze op ieder moment opeisen (art. 1082 Iraans BW). Er zijn verschillende functies van de bruidsgave: een symbolische functie (statusverhogend), een financiële functie (financiële zekerheid tijdens en na het huwelijk), een gedragsregulerende functie (voorkomen van lichtvaardig scheiden) en een functie als onderhandelingsinstrument bij een *khul*-echtscheiding.

In Iraanse bruidsgavezaken die aan de Nederlandse rechter worden voorgelegd, worden veelal exorbitant hoge bruidsgaveafspraken gemaakt in de vorm van Bahar-e Azadi gouden munten, die de financiële draagkracht van de man ver te boven gaan.

Openbare orde (art. 10:6 BW)

Op grond van artikel 10:6 BW geldt dat vreemd recht in Nederland niet wordt toegepast, voor zover de toepassing ervan kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde. De toepassing van deze exceptie is slechts in uitzonderlijke gevallen gerechtvaardigd. Alleen wanneer de harde kern van de Nederlandse rechtsorde in het geding is, waarbij de toepassing van vreemd recht de in Nederland voor fundamenteel gehouden waarden en beginselen (zoals het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod) in het gedrang brengt, kan de openbare orde als afweermiddel worden ingezet.

Beoordeling

De A-G ziet niet in waarom de verplichting van de vrouw naar Iraans recht om in geval van een door haar geïnitieerde *khul*-echtscheiding de man een compensatie te bieden in ruil voor zijn instemming met de echtscheiding, in dit geval in strijd is met de Nederlandse openbare orde in de zin van artikel 10:6 BW. Deze verplichting van de vrouw heeft niet geleid tot een beperking van haar, in Nederland als fundamenteel te beschouwen recht op toegang tot de

rechter teneinde een echtscheiding tot stand te brengen. Het enkele feit dat een khul-echtscheiding ongunstige financiële gevolgen heeft voor de vrouw, levert nog geen strijd op met de openbare orde – aan een echtscheiding is nu eenmaal eigen dat deze voor beide echtgenoten financiële consequenties heeft.

De beslissing van het hof doet het meest recht aan het met de bruidsgave beoogde doel van partijen. De bruidsgave lag op het moment dat zij werd overeengekomen geheel in de Iraanse rechtssfeer: de nationaliteit en gewone verblijfplaats van partijen was Iran, de bruidsgave was verbonden met het in Iran voltrokken huwelijk en neergelegd in de Iraanse huwelijksakte. Op basis hiervan kan worden aangenomen dat partijen de bruidsgave hebben willen overeenkomen volgens de in Iran heersende opvattingen. Het wringt om de bruidsgave los te weken van het Iraanse echtscheidingsrecht en als afzonderlijke partijafpraak te beoordelen binnen de context van een Nederlandse echtscheiding. Bovendien wordt in het beoogde doel van financiële zekerheid voor de vrouw voorzien door het Nederlandse alimentatierecht, dat op grond van artikel 3 lid 1 Haags Alimentatieprotocol van toepassing is gelet op de gewone verblijfplaats van de vrouw in Nederland.

Conclusie

De A-G concludeert tot verwerping van het cassatieberoep.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-04-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:382

Zaaknummer: 25/01295

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Afwikkeling huwelijksgoederengemeenschap. De man stelt regresvorderingen te hebben op de vrouw wegens betaling van gemeenschapsschulden. De meeste vorderingen zijn verjaard. Het hof oordeelt dat de man onrechtmatig heeft gehandeld jegens de vrouw door een cessieconstructie via zijn B.V. en veroordeelt hem in de proceskosten.

Feiten en omstandigheden

Partijen waren in algehele gemeenschap van goederen gehuwd. De man heeft in 2014 een verzoek tot echtscheiding ingediend. Partijen hebben in 2015 gedeeltelijke overeenstemming bereikt over de verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap. De rechtbank heeft in 2016 de wijze van verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap gelast. De man heeft een schuldsaneringstraject doorlopen.

Grieven

Partijen twisten over de afwikkeling van diverse gemeenschapsschulden en over en weer gestelde regresvorderingen.

De man vordert onder meer betaling door de vrouw van € 25.619,50 uit hoofde van een schuld aan de B.V., € 43.750 als schadevergoeding wegens het niet nakomen van een afspraak om haar salaris op de gezamenlijke rekening te storten, en diverse kleinere regresvorderingen. De man stelt dat zijn vorderingen niet zijn verjaard, onder meer omdat de verjaringstermijn twintig jaar bedraagt op grond van de beschikking uit 2016.

De vrouw concludeert tot afwijzing van de vorderingen van de man en vordert in incidenteel appel veroordeling van de man in de proceskosten van beide instanties.

In eerste aanleg is de man veroordeeld om € 9.410,34 aan de vrouw te betalen.

Beoordeling en motivering

Verjaring

Het hof oordeelt dat de verjaringstermijn voor regresvorderingen vijf jaar bedraagt, te rekenen vanaf het moment dat een deelgenoot meer dan 50% van een gemeenschapsschuld uit privévermogen heeft voldaan. De regresvordering vloeit voort uit de wet (art. 1:100 BW) en niet uit de beschikking van de rechtbank, zodat geen verjaringstermijn van twintig jaar geldt. De meeste vorderingen van de man zijn verjaard.

Regresvordering Directbank

De vrouw stelt een regresvordering op de man te hebben in verband met de schuld bij de Directbank. De man beroept zich op verjaring. De rechtbank had dit verjaringsverweer verworpen omdat de man niet had gesteld wanneer de verjaringstermijn was gaan lopen. In hoger beroep heeft de man dit wel voldoende onderbouwd door aan te geven dat de verjaringstermijn op 25 mei 2016 is gaan lopen. Het hof oordeelt dat de vordering van de vrouw van € 875 bij het instellen van haar eis in reconventie reeds was verjaard. De vordering van de vrouw wordt daarom met dit bedrag verminderd.

Verrekening verjaarde vorderingen

De man beroept zich op verrekening van zijn verjaarde vorderingen met de vorderingen van de vrouw op hem. Het hof wijst op het arrest van de Hoge Raad van 23 januari 2026 (ECLI:NL:HR:2026:93), waarin is overwogen dat artikel 6:131 lid 1 BW een bestaande verrekeningsbevoegdheid laat voortbestaan na verjaring, maar geen bevoegdheid schept tot verrekening van een reeds verjaarde vordering met een na de verjaring ontstane schuld. De vorderingen van de man waren reeds verjaard en vloeien niet voort uit dezelfde rechtsverhouding als de vorderingen van de vrouw, zodat verrekening niet mogelijk is.

Schuld aan de B.V. en onrechtmatig handelen

De man was bestuurder van een B.V. die oorspronkelijk was opgericht om zijn ontslagvergoeding in te storten. De aandelen in deze B.V. behoren tot de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap. Het hof oordeelt dat de man onrechtmatig heeft gehandeld jegens de vrouw door een cessieconstructie op te zetten met de B.V. De man heeft als bestuurder zijn eigen aandeel in de rekening-courantschuld aan de B.V. laten kwijtschelden en het aandeel van de vrouw overgenomen voor slechts € 1. Het hof oordeelt dat de man hiermee een constructie heeft opgezet om een vordering jegens zijn ex-echtgenote te creëren. De man heeft daarbij niet gehandeld als een goed bestuurder en bovendien in strijd gehandeld met zijn schuldenregelingsovereenkomst. De redelijkheid en billijkheid verzetten zich ertegen dat de man uit hoofde van de cessie enige vordering heeft op de vrouw.

Afspraak voorlopige voorzieningen

Het hof oordeelt dat de afspraak dat de vrouw haar salaris (minus € 300) op de gezamenlijke rekening zou storten, alleen gold voor de periode dat partijen gezamenlijk in de woning woonden. Nadat de vrouw de woning moest verlaten, kon de man in redelijkheid niet verlangen dat zij aan deze afspraak gehouden bleef. De vrouw had haar salaris nodig voor haar huurwoning en het levensonderhoud van haarzelf en de kinderen.

Proceskosten

Gezien de wijze waarop de man heeft geprocedeerd en zijn onrechtmatig handelen inzake de vordering van de B.V., veroordeelt het hof de man in de proceskosten van zowel eerste aanleg als hoger beroep.

Beslissing

Het hof vernietigt het bestreden vonnis gedeeltelijk. De man moet € 8.535,34 aan de vrouw betalen (in plaats van € 9.410,34), vermeerderd met wettelijke rente. De man wordt veroordeeld in de proceskosten van beide instanties.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 31-03-2026

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2026:505

Zaaknummer: 200.352.655/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Omgangsregeling tussen minderjarige en vrouwelijke ex-partner van moeder in strijd met zwaarwegende belangen van het kind (art. 1:377a lid 3 sub d BW), vanwege verstoorde verstandhouding, al twee jaar geen contact en geen biologische en/of juridische verwantschap.

Feiten en omstandigheden

De moeder en de heer X zijn de biologische ouders van de minderjarige. De moeder oefent het gezag alleen uit. De minderjarige is erkend door de verzoekster met wie de moeder op dat moment een affectieve relatie had en samenwoonde. Verzoekster is een groot deel van het eerste levensjaar bij de verzorging van de minderjarige betrokken geweest, maar na het einde van de relatie tussen moeder en verzoekster heeft ze hem niet meer fysiek gezien. Wel is een aantal maanden contact geweest via videobellen. De biologische vader heeft verzocht de erkenning van de minderjarige door verzoekster te vernietigen, en aan hem vervangende toestemming te verlenen voor erkenning van de minderjarige. De rechtbank heeft deze verzoeken gehonoreerd en heeft de vaststelling van een omgangsregeling tussen de minderjarige en verzoekster afgewezen.

Verzoeken

De verzoekster (ex-partner van moeder) verzoekt een omgangsregeling vast te stellen. De moeder voert verweer.

Beoordeling en motivering

Tussen de minderjarige en verzoekster is sprake (geweest) van een nauwe persoonlijke betrekking als bedoeld in artikel 1:377a BW en een band die kan worden aangemerkt als 'family life' in de zin van artikel 8 EVRM. Zij is dus ontvankelijk in haar verzoek, maar het verzoek wordt door het hof afgewezen omdat omgang in strijd is met de zwaarwegende belangen van de minderjarige. Het hof overweegt daartoe dat sprake is van een ernstig verstoorde verstandhouding tussen de moeder en haar ex-partner. Dit heeft voor een groot deel te maken met de (dagelijkse) livestreams van verzoekster, waarin zij haar privéleven, waaronder de relatiebreuk met de moeder, het ontbreken van contact met de minderjarige en

de lopende rechtszaken, deelt met een online publiek. Ook plaatst ze filmpjes en foto's van de minderjarige op sociale media. De moeder voelt zich niet veilig omdat zij wordt herkend door volgers van verzoekster, die een negatief beeld van haar hebben gevormd. Zo wordt zij bedreigd, worden er foto's van haar en de minderjarige gemaakt, is zij buiten al eens aangevallen en zijn er indicaties dat derden misbruik maken van haar persoonlijke gegevens die uit de online content voortkomen. De moeder heeft ernstige angstklachten en stress, waarvoor zij psychologische hulp krijgt. De moeder stelt meerdere aangiftes tegen verzoekster te hebben gedaan. Het vastleggen van een omgangsregeling waarvoor bij de moeder geen enkel draagvlak is en de spanning en onrust die daarmee gepaard gaan, hebben onvermijdelijk een negatieve weerslag op de minderjarige. Hij heeft daarbij al twee jaar geen (fysiek) contact meer met verzoekster en zal haar daarom niet meer herkennen. Bovendien is er geen biologische band en binnenkort ook geen juridische band meer tussen hem en de verzoekster, zodat het vastleggen van een omgangsregeling in het kader van een gezonde identiteitsontwikkeling evenmin noodzakelijk is.

Conclusie

Het hof bekrachtigt de beschikking van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 09-04-2026

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2026:2116

Zaaknummer: 200.359.896/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Afwijzing verzoek stiefouderadoptie. Het kind kan de gevolgen van de adoptie niet overzien. Belasting van de stiefmoeder met het gezag over het kind.

Feiten en omstandigheden

De rechtbank heeft in 2024 de Raad voor de Kinderbescherming (de raad) verzocht onderzoek te doen naar de vragen of de adoptie in het kennelijk belang van de minderjarige is en of belasting van de stiefmoeder met het gezag over minderjarige bij zijn belangen past. De beslissing op de verzoeken van partijen is daarop aangehouden, in afwachting van het advies van de raad. Op dit moment moet de rechtbank nog beslissen op het verzoek van de vader en de stiefmoeder tot stiefouderadoptie van de minderjarige en, subsidiair, op het verzoek om de stiefmoeder mede met het gezag te belasten.

De raad adviseert het adoptieverzoek af te wijzen en het verzoek over het gezamenlijk gezag toe te wijzen. Volgens de raad is adoptie nu niet in het kennelijk belang van de minderjarige. Hoewel de stiefmoeder een belangrijke rol in zijn leven speelt en hij een warme band met haar heeft, lijkt het adoptieverzoek niet intrinsiek vanuit de minderjarige zelf te komen. Het initiatief lijkt vooral bij de vader vandaan te liggen, die volgens de raad te snel zou willen gaan. Gezien de leeftijd van de minderjarige is het lastig voor hem om de gevolgen van adoptie te overzien. Hij zou meer tijd moeten krijgen, mede omdat hij zich in de beginnende puberteitsfase bevindt, met gevoelens van onzekerheid en het zoeken naar identiteit. De raad acht gezamenlijk gezag wel in zijn belang. De vader en de stiefmoeder zijn het niet eens met dit advies en willen hun visie op een nadere zitting toelichten.

Standpunten

De raad heeft op zitting naar voren gebracht dat hij bij kinderen met de leeftijd van de minderjarige terughoudend is in het adviseren om adoptieverzoeken toe te wijzen. Volgens de raad moet het idee van adoptie meer tijd krijgen om te rijpen en kan de minderjarige zich nog niet ten volle beseffen wat de gevolgen van adoptie zijn. De raad begrijpt dat hij door het verlies van zijn moeder een traumatische ervaring heeft meegemaakt en snapt zijn wens om

met de stiefmoeder en zijn stiefzusje één gezin te vormen. Naar de mening van de raad kan dit echter ook worden bereikt door de stiefmoeder met het gezag te belasten en de erfrechtelijke gevolgen via een testament vast te leggen. Daarbij wil de raad niet voorbijgaan aan de inzet van de vader en de stiefmoeder als opvoeders en aan hun inspanningen om de gedachte aan de moeder levend te houden. Ook waardeert de raad dat de opa en oma van moederszijde betrokken blijven in het leven van de minderjarige. Volgens de raad moeten nog stappen worden gezet voordat adoptie kan worden gerealiseerd, waarbij ook van belang is hoe de minderjarige zich ontwikkelt en hoe hij zijn gevoel van gelijkwaardigheid binnen het gezin beleeft.

De vader en de stiefmoeder vinden het onbegrijpelijk dat de raad stelt dat adoptie niet de intrinsieke wens van de minderjarige is. Volgens hen blijkt die wens juist duidelijk uit de gesprekken en de omstandigheden. De minderjarige wil volledige gelijkwaardigheid en één gezin vormen met de vader, de stiefmoeder en zijn stiefzusje. Volgens hen hecht de raad ten onrechte minder waarde aan deze familierechtelijke band, terwijl aan de mening van de opa en oma van moederszijde wel waarde wordt gehecht. Ook vragen zij zich af wanneer de minderjarige er dan volgens de raad wel klaar voor zou zijn. Zij vinden dat hij het verdient om door de stiefmoeder te worden geadopteerd en dat hij alleen dan zorgeloos kan leven. De stiefmoeder acht het bovendien belangrijk dat de minderjarige op papier gelijk is aan zijn stiefzusje.

Beoordeling en motivering

Adoptie

De rechtbank verwijst naar de beschikking van 2024, waarin is vastgesteld dat is voldaan aan de voorwaarden voor stiefouderadoptie ex artikel 1:228 BW. De rechtbank is van oordeel dat het op dit moment niet in het belang van de minderjarige is om het verzoek tot adoptie toe te wijzen. Uit hetgeen de minderjarige naar voren heeft gebracht blijkt dat hij nog veel verdriet heeft rondom het overlijden van zijn moeder en dat hij nog in zijn rouwproces zit. De rechtbank vindt het op dit moment dan ook te vroeg om de familierechtelijke banden met (de familie van) zijn moeder door te snijden. Adoptie is immers een verstrekkende maatregel en heeft het ingrijpende gevolg dat daarmee de tussen de moeder en de minderjarige bestaande familierechtelijke betrekkingen worden beëindigd. Naar het oordeel van de rechtbank moet de minderjarige zelf de beoordeling of hij de familierechtelijke band met zijn moeder wil behouden kunnen maken en daartoe acht de rechtbank hem op dit moment niet in staat vanwege zijn nog jonge leeftijd.

De rechtbank begrijpt de redenen van de vader en stiefmoeder tot stiefouderadoptie goed. De

rechtbank is echter van oordeel dat het vormen van één gezin ook kan worden gerealiseerd door het mede belasten van de stiefmoeder met het gezag over de minderjarige. Dit zal hem ook de tijd en ruimte geven om de gevolgen van een adoptie in de toekomst voor zichzelf overzichtelijk te maken.

Gezamenlijk gezag

De rechtbank verwijst naar artikel 1:253t BW jo. artikel 1:253t lid 3 BW inzake het toewijzen dan wel afwijzen van ouderlijk gezag in het geval van een nauwe persoonlijke betrekking. Volgens de rechtbank is het in het belang van de minderjarige dat de stiefmoeder mede met het gezag wordt belast. Er is immers sprake van een nauwe persoonlijke betrekking en de stiefmoeder ondersteunt de vader in het nemen van beslissingen ten aanzien van de minderjarige. De vader en stiefmoeder voeden de minderjarige samen op en dragen samen de verantwoordelijkheid voor zijn verzorging en opvoeding. De rechtbank is van oordeel dat daarbij hoort dat de stiefmoeder samen met de vader de zeggenschap over de wijze van de verzorging en opvoeding over de minderjarige deelt. Er is geen sprake van gegronde vrees dat de belangen van de minderjarige zouden worden verwaarloosd.

De rechter richt zich vervolgens tot de minderjarige in een kindbrief.

Conclusie

De rechtbank wijst het verzoek van de vader en de stiefmoeder tot de stiefouderadoptie van de minderjarige af. De rechtbank wijst het verzoek tot gezamenlijk gezag toe en belast de stiefmoeder mede met het gezag over de minderjarige.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 27-02-2026

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2026:2323

Zaaknummer: C/02/423193 / FA RK 24-2596

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Geslachtsnaamskeuze, vader overleden. Artikel 1:5 lid 2 jo. 1:5 lid 9 BW.

Feiten en omstandigheden

De zaak gaat over de vaststelling van de geslachtsnaam van de minderjarigen. De rechtbank heeft, op verzoek van de moeder, de geslachtsnaam vastgesteld. In hoger beroep wenst de moeder dat de kinderen zowel haar geslachtsnaam als die van de (in 2024 overleden) vader zullen krijgen, dan wel dat zij de geslachtsnaam van de moeder behouden.

Beoordeling en motivering

Artikel 1:5 lid 2 BW bepaalt dat wanneer een kind door gerechtelijke vaststelling van het ouderschap in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, het de geslachtsnaam van de moeder houdt, tenzij de moeder en de vader ter gelegenheid van de vaststelling gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben of van beide ouders in een vrij te bepalen volgorde. Een dergelijke verklaring van de ouders is aanwezig in casu. Uit artikel 1:5 lid 9 BW volgt dat indien een van de ouders voorafgaand aan het tijdstip waarop de naamskeuze uiterlijk moet zijn gedaan is overleden en de naamskeuze niet is gedaan, de andere ouder een verklaring omtrent de naamskeuze aflegt.

De moeder heeft in eerste aanleg verzocht om de geslachtsnaam van de minderjarigen te wijzigen om de verbinding met hun vader te behouden. Inmiddels loopt er een strafzaak rondom de moord op de vader en vreest de moeder dat het dragen van de achternaam van de vader invloed op de veiligheid van de kinderen zou kunnen hebben. Door de minderjarigen de gevraagde dubbele achternaam te geven, kunnen zij desgewenst formeel door het leven onder een andere naam, maar behouden de band met hun vader.

Het hof stelt allereerst vast dat het ouderschap van de minderjarigen onherroepelijk is vastgesteld. Gelet op het bepaalde in artikel 1:5 lid 9 BW legt de moeder, nu de vader is overleden, een verklaring omtrent de naamskeuze af. Het hof stelt vast dat de verklaring van de moeder luidt dat de kinderen de geslachtsnaam zoals door haar gewenst zullen dragen.

Met deze uitspraak beschouwt het hof de werkzaamheden van de bijzondere curator als beëindigd, mits er geen cassatie wordt ingesteld.

Conclusie

Het hof vernietigt de bestreden beschikking en stelt de geslachtsnaam van de minderjarigen vast.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 07-04-2026

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2026:932

Zaaknummer: 200.359.806/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

De rechtbank oordeelt dat of het seksueel misbruik door de vader heeft plaatsgevonden niet doorslaggevend is voor de beslissing over het gezag. Het belang van de minderjarige vraagt om rust en het wegnemen van factoren die zijn angst en ontregeling versterken. Zo'n factor is de gedachte dat zijn vader beslissingen over hem kan nemen. De rechtbank vindt het in het belang van de minderjarige noodzakelijk dat het gezag van de vader wordt beëindigd. Het verzoek van de vader om een omgangsregeling wordt afgewezen. Er is geen ruimte bij de minderjarige voor omgang met zijn vader. Het opleggen van contact zou een ernstig risico opleveren voor verdere ontregeling.

Feiten en omstandigheden

De ouders oefenen gezamenlijk het gezag uit over hun in 2016 geboren zoon. Sinds 2022 is er geen contact tussen de minderjarige (die bij de moeder woont) en de vader. De rechtbank heeft op 13 februari 2025 het verzoek van de moeder om eenhoofdig gezag afgewezen. Op 28 april 2025 heeft de voorzieningenrechter vervangende toestemming aan de moeder verleend om met de minderjarige op vakantie naar Spanje te gaan. De moeder verzoekt de rechtbank opnieuw om te bepalen dat het gezag over de minderjarige wordt gewijzigd in die zin dat dit voortaan alleen door haar wordt uitgeoefend. De vader verzoekt om een omgangsregeling en om de Raad voor de Kinderbescherming (de raad) te gelasten onderzoek te doen.

Beoordeling en motivering

De wettelijke voorwaarden voor een wijziging van het gezag komen erop neer dat sprake moet zijn van een wijziging van omstandigheden die met zich brengt dat handhaving van gezamenlijk gezag leidt tot een onaanvaardbaar risico dat de minderjarige klem of verloren raakt tussen zijn ouders, of het anderszins in zijn belang noodzakelijk is dat zij niet langer samen, maar één van hen het gezag voortaan uitoefent.

Volgens de moeder is de vader al geruime tijd niet betrokken bij het leven van de minderjarige

en is niet in staat om te denken, te handelen en te beslissen in zijn belang. Ook is het voor haar en de minderjarige te belastend dat vader het gezag uitoefent. De minderjarige zegt seksueel te zijn misbruikt door zijn vader. Hoewel vader daarvoor niet strafrechtelijk is veroordeeld, hebben de hulpverleners geen reden om te twifelen aan de consistente en gedetailleerde verklaringen van de minderjarige. Daarnaast heeft de vader herhaaldelijk geen toestemming verleend voor belangrijke zaken die de minderjarige betreffen, waardoor meerdere procedures tot verkrijging van vervangende toestemming noodzakelijk zijn geweest.

De vader ontkent het seksueel misbruik. Er heeft strafrechtelijk onderzoek plaatsgevonden en uit niets is gebleken dat hij de minderjarige heeft misbruikt. Hij is altijd bereid toestemming te geven voor vakanties en andere zaken die de minderjarige betreffen, maar verwacht daarbij wel dat de moeder hem voldoende informeert en met vader in gesprek gaat over herstel van de omgang. De vader meent dat het gezamenlijk gezag in stand moet blijven of in ieder geval eerst nader onderzoek moet worden gedaan naar het gezag door de raad. Voor zover de rechtbank het gezag zou wijzigen meent de vader dat dit moet worden beperkt in duur.

De raad twijfelt of de vader voldoende in het belang van de minderjarige kan denken. De hulpverleners van de minderjarige hebben de vader dringend geadviseerd om geen kaartjes meer te sturen omdat dit de minderjarige ernstig belemmert en desastreus voor hem is. Verder is er meermaals een procedure geweest voor vervangende toestemming. Dit zorgt voor onnodige stress bij de minderjarige en de moeder. De toestemming mag door de vader niet worden gebruikt om omgang af te dwingen. Vader denkt daarmee niet in het belang van de minderjarige maar aan zijn eigen mogelijkheden. De raad ziet dat dit onbedoeld een negatief effect heeft op de minderjarige. De raad adviseert om het gezag van de vader te beëindigen. De minderjarige heeft er last van dat zijn vader beslissingen over hem kan nemen. De raad adviseert daarnaast om het verzoek van de vader om tot contactherstel te komen af te wijzen omdat daar bij de minderjarige geen ruimte voor is.

De rechtbank beslist dat het seksueel misbruik niet als feit kan worden aangenomen en ook niet doorslaggevend is voor de beslissing over het gezag. Bepalend is of het gezag van de vader een zodanige belastende factor is voor de minderjarige dat beëindiging daarvan in zijn belang noodzakelijk is. Uit de rapportages van de behandelaars van de minderjarige en het traumaonderzoek komt naar voren dat bij de minderjarige sprake is van een chronisch complex vroegkinderlijk trauma. De behandelaars beschrijven bij hem ernstige angstklachten, herbelevingen, dissociatie, fysieke klachten en nachtmerries die een rem vormen voor zijn gezonde ontwikkeling. In het behandelplan staat dat de minderjarige gedetailleerd kan vertellen over het vermeende misbruik door zijn vader en de psychische en lichamelijke gevolgen daarvan. In de brief van de minderjarige aan de rechter, schrijft hij over het vermeende misbruik en zijn angst voor zijn vader. De rechtbank citeert uit deze brief. De

behandelaars hebben geconcludeerd dat de verklaringen van de minderjarige consistent zijn, dat hij bij het misbruik passende emoties, klachten en overlevingsstrategieën laat zien en dat erkenning van zijn beleving essentieel is voor zijn behandeling en herstel. De rechtbank ziet geen reden om te twijfelen aan de deskundigheid van de hulpverleners. Het door hen geschetste beeld van angst van de minderjarige voor zijn vader sluit bovendien aan bij hetgeen hij tijdens het kindgesprek aan de rechter heeft verteld. Hij heeft de rechter overtuigend verteld dat hij bang is voor zijn vader en dat de gedachte dat zijn vader beslissingen over hem kan nemen hem spanning en een gevoel van onveiligheid geeft. De voorzieningenrechter heeft meerdere keren vervangende toestemming aan de moeder verleend, voor het laatst op 28 april 2025 voor een vakantie. De vader heeft naar voren gebracht dat hij in beginsel bereid is om toestemming te verlenen, maar meer informatie van de moeder verwacht en het dan ook wil hebben over ander zaken zoals de omgang. Hoewel het begrijpelijk is dat vader omgang met zijn zoon wil, mag het al dan niet geven van toestemming niet worden ingezet als onderhandelingsmiddel voor omgang. Het belang van de minderjarige is hiermee niet gediend en dit leidt voor hem tot onzekerheid en spanning. Het belang van de minderjarige vraagt om rust en het wegnemen van factoren die zijn angst en ontregeling versterken. Zo'n factor is de gedachte dat zijn vader beslissingen over hem kan nemen. Daar komt bij dat de vader niet steeds zonder meer toestemming verleent voor beslissingen die noodzakelijk of in het belang van de minderjarige zijn. Dit vergroot de spanning en het gevoel van onzekerheid bij hem. De rechtbank kan zich daarom vinden in het advies van de raad en acht het in het belang van de minderjarige noodzakelijk dat het gezag van de vader wordt beëindigd. De wet geeft geen mogelijkheid om de beëindiging van het gezag te beperken in duur.

De rechtbank ziet geen aanleiding om de raad onderzoek te laten doen. Uit de beschikbare informatie blijkt in voldoende mate wat de psychische belasting is voor de minderjarige en welke factoren zijn angst en ontregeling versterken. Ook zou een raadsonderzoek extra onrust voor hem veroorzaken.

De rechtbank zal ook het verzoek van de vader om een omgangsregeling afwijzen. De problematiek van de minderjarige maakt dat er op dit moment geen ruimte is voor omgang met zijn vader. Het opleggen van contact zou een ernstig risico opleveren voor verdere ontregeling. Zelfs een kaartje van de vader leidt al tot ernstige spanningen bij de minderjarige. Daarmee is er sprake van een ontzeggingsgrond in de zin van artikel 1:377a lid 3 sub a BW, te weten dat omgang een ernstig nadeel oplevert voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van de minderjarige.

Conclusie

De rechtbank wijzigt het gezag over de minderjarige in de zin dat de moeder voortaan alleen

het gezag over hem uitoefent en wijst af het meer of anders verzochte.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 26-03-2026

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2026:1101

Zaaknummer: C/18/248929 / FA RK 25-4843

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Interlandelijke adoptie. Vorderingen van een vrouw die is geadopteerd tegen de Staat en de Stichting, de bemiddelingsorganisatie die toen bij haar adoptie was betrokken. Handelen in strijd met de Wobp? Onzorgvuldig handelen bij bemiddeling bij de adoptie en overbrenging naar Nederland? Toezichtsfalen? Regelgevingsfalen?

Feiten en omstandigheden

Appellante, in 1992 geboren in Sri Lanka, is in Sri Lanka kort na haar geboorte geadopteerd door haar Nederlandse adoptieouders en overgebracht naar Nederland. Haar adoptieouders hebben daarbij gebruik gemaakt van bemiddeling door Stichting Kind en Toekomst (de Stichting). In 1995 heeft de adoptie in Nederland plaatsgevonden.

Appellante kon aan de hand van haar adoptiepapieren haar biologische ouders niet vinden in Sri Lanka. Zij is bij haar zoektocht gestuit op onregelmatigheden rond haar adoptie in Sri Lanka en op onjuistheden in haar adoptiepapieren. Zij stelt dat haar adoptie in Sri Lanka onzorgvuldig tot stand is gekomen. Volgens haar is dit een schending van haar fundamentele rechten en hebben de Staat en de Stichting onrechtmatig jegens haar gehandeld door de rol die zij bij de totstandkoming van haar adoptie en haar overkomst naar Nederland hebben gespeeld.

Appellante vordert een verklaring voor recht dat de Stichting en de Staat onrechtmatig jegens haar hebben gehandeld en dat zij zullen worden veroordeeld tot vergoeding van de schade die appellante als gevolg van het onrechtmatig handelen heeft geleden. De rechtbank heeft de vorderingen afgewezen. Het hof Den Haag heeft geoordeeld dat de Staat en de Stichting onrechtmatig hebben gehandeld, dat de mogelijkheid van schade als gevolg daarvan voldoende aannemelijk is en dat in een schadestaatprocedure zal moeten worden vastgesteld of appellante een schadevergoeding toekomt en zo ja, welk bedrag. De Hoge Raad heeft het arrest van het hof vernietigd en de zaak verwezen naar dit hof.

Beoordeling en motivering in beide zaken

De maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm van artikel 6:162 BW ten aanzien van de Stichting en de Staat wordt mede ingekleurd door artikel 8 EVRM. Het door appellante ingeroepen IVRK is in Nederland op 8 maart 1995 in werking getreden en is daarom niet relevant voor deze zaak, die immers draait om wat er in 1992 is gebeurd. Er was ten tijde van de adoptie van appellante in Sri Lanka geen adoptieverdrag waar Nederland en/of Sri Lanka partij bij was.

De vraag die moet worden beantwoord is of de Stichting en de Staat, gelet op wat zij toen wisten en moesten weten, onrechtmatig hebben gehandeld jegens appellante. Die vraag moet worden beoordeeld aan de hand van alle feiten en omstandigheden die relevant zijn voor de adoptie van appellante in Sri Lanka op 4 maart 1992 en haar overkomst naar Nederland op 5 maart 1992 en op basis van de toen bestaande kennis en maatschappelijke opvattingen over adoptie uit Sri Lanka.

Niet blijkt dat de Stichting of de Staat destijds op de hoogte waren of moesten zijn van onjuistheden in de adoptiepapieren van appellante. Appellante verkeert in onzekerheid over haar afstamming. Zij betoogt dat dit in algemene zin reeds voldoende is om haar vorderingen toe te wijzen omdat het – gezien de ernstige misstanden die zich hadden voorgedaan bij adopties in Sri Lanka – niet vaststaat dat zij niet is verhandeld en het zelfs aannemelijk is dat zij slachtoffer is van illegale adoptiepraktijken. Dit op algemene signalen van misstanden gegronde betoog gaat niet op.

Faciliteren en in stand houden adoptiepraktijk in Sri Lanka?

Appellante stelt dat, toen zij daar werd geadopteerd, adopties uit Sri Lanka niet in het belang van de kinderen waren. Zij wijst op ernstige misstanden die zich bij adopties uit Sri Lanka hebben voorgedaan, de ten tijde van haar adoptie bestaande Sri Lankaanse commerciële adoptiepraktijk en de wijdverbreide corruptie in dat land. Dit was allemaal bekend bij de Stichting en de Staat, die voorts wisten of hadden moeten begrijpen dat met de goedkeuring van een adoptie door de Sri Lankaanse autoriteiten niet was gewaarborgd dat de belangen van de kinderen daarmee gediend werden en dat – in het algemeen – niet zeker was of werd voldaan aan de voorwaarden voor opneming van kinderen in Nederland. De Stichting had zich moeten onthouden van adopties uit Sri Lanka en de Staat had de vergunning van de Stichting moeten intrekken en volledig moeten afzien van verstrekking van machtigingen voorlopig verblijf (mvv) voor uit Sri Lanka geadopteerde kinderen. Daarmee hadden zij kunnen voorkomen dat appellante werd opgenomen onder omstandigheden die met zich brengen dat zij haar afstamming niet kent en onzeker is over de omstandigheden waaronder zij is afgestaan. Appellante verwijt de Stichting en de Staat dat zij adopties uit Sri Lanka (blijvend) hebben gefaciliteerd en hebben bijgedragen aan instandhouding van de daar bestaande onrechtmatige adoptiepraktijk.

Deze verwijten treffen geen doel. Niet in geschil is dat, net als nu, ten tijde van de adoptie van appellante in Sri Lanka als leidend beginsel gold dat (interlandelijke) adoptie in het belang van het kind moest zijn. Uitgangspunt was (en is) dat het in het belang van het kind is om op te groeien bij de eigen biologische familie in het land van herkomst. Alleen als vaststaat dat in het land van herkomst geen aanvaardbare toekomst is weggelegd voor het kind, wordt interlandelijke adoptie verantwoord geacht. In het bijzonder moet vaststaan dat het kind niets meer van zijn eigen ouders of familie te verwachten heeft. Aan het betoog van appellante dat hier sprake is van een resultaatsverplichting voor gedaagden, gaat het hof voorbij. Het gaat hier om voorwaarden waaraan, ook al ten tijde van de adoptie van appellante, een zorgvuldige adoptieprocedure moest voldoen. De Sri Lankaanse autoriteiten beoordeelden of naar behoren afstand was gedaan van het kind en of de adoptie in het belang van het kind was. De Sri Lankaanse kinderbescherming onderzocht dit en rapporteerde aan de Sri Lankaanse rechter die over de adoptie aldaar besliste. De afstand moest ten overstaan van de Sri Lankaanse rechter worden bevestigd door de biologische moeder/ouders voordat de adoptie werd uitgesproken. Naar de toen geldende maatstaven kon op basis van een buitenlands adoptievonnissen hier te lande worden aangenomen dat op naar Nederlandse maatstaven aanvaardbare wijze afstand was gedaan van het kind. Ook was daarmee naar de toen geldende maatstaven onderbouwd dat de adoptie in het belang van het kind was.

Niet in geschil is dat de in het rapport van de commissie-Joustra over interlandelijke adoptie van kinderen in tenminste de periode 1967-1998 gegeven beschrijving van de adoptiepraktijk in Sri Lanka, ook ziet op de situatie ten tijde van de adoptie van appellante in Sri Lanka. Volgens dit rapport kwamen in de adoptiepraktijk tussen Nederland en Sri Lanka vrijwel alle denkbare vormen van misstanden voor. Deze misstanden waren in strijd met destijds geldende Nederlandse en Sri Lankaanse wet- en regelgeving. Onbetwist is ook dat indertijd in Nederland de brede overtuiging leefde dat kinderen die via adoptie naar Nederland werden gehaald, een betere toekomst kregen dan dat zij in Sri Lanka zouden hebben en dat deze adopties de belangen van de kinderen dienden. De armoede en de zeer moeilijke positie van ongehuwde moeders en hun kinderen in Sri Lanka maakte hen kwetsbaar voor de ernstige misstanden die zich daar hebben voorgedaan. Er zijn in de periode 1976-1993 in de Nederlandse media berichten verschenen over illegale adopties van buitenlandse kinderen. Daarbij is ook aandacht besteed aan misstanden bij adopties uit Sri Lanka en maatregelen daartegen van de Sri Lankaanse overheid. In de media in Sri Lanka is in dezelfde periode bericht over illegale adopties vanuit Sri Lanka naar het buitenland. Ook waren er andere signalen van ernstige misstanden bij adopties uit Sri Lanka. De Stichting meent ten onrechte dat dit slechts geruchten waren. De gesignaleerde misstanden hebben zich onbetwist ook voorgedaan bij adopties die waren goedgekeurd door de Sri Lankaanse kinderbescherming en de Sri Lankaanse rechter. De Nederlandse bemiddelingsorganisatie Wereldkinderen droeg

publiekelijk uit dat zij niet bemiddelde bij adopties uit Sri Lanka omdat zij vond dat de wettelijke situatie in dit land veel te wensen overliet en er onvoldoende controle was.

De signalen van ernstige misstanden bij interlandelijke adopties hebben ertoe geleid dat in 1989 de Wet opnemings buitenlandse pleegkinderen ter adoptie (Wobp) is ingevoerd. Daarin zijn onder meer voorwaarden gesteld voor binnenkomst in Nederland van het buitenlandse pleegkind en is een vergunningstelsel voor bemiddelaars ingevoerd, met toezicht door de Staat. In Sri Lanka hebben de signalen van ernstige misstanden geleid tot een adoptiestop van juni 1987 tot september 1988 en aanscherping van de adoptiewetgeving in 1992 (vlak na de adoptie van appellante). Toen appellante in Sri Lanka werd geadopteerd, waren daar commerciële adoptiebemiddelaars actief. De Stichting werkte bij de adoptie van appellante met zo'n bemiddelaar, naam 1. Hoewel er zorg bestond over dergelijke bemiddeling en het daaraan inherente risico van misstanden door financiële gedrevenheid, was commerciële bemiddeling door lokale bemiddelaars in Sri Lanka in 1992 nog toegestaan. Onvoldoende is gebleken dat dergelijke bemiddeling naar de destijds geldende maatschappelijke opvattingen zonder meer onaanvaardbaar werd bevonden. Wel strekte artikel 20 lid 3 Wobp ertoe het inschakelen van personen die door financiële motieven worden gedreven tegen te gaan en heeft appellante onbetwist betoogd dat de Stichting naar de toen geldende maatstaven verplicht was de betrouwbaarheid van de lokale contactpersonen met wie zij in Sri Lanka samenwerkte te controleren.

Hoewel de Stichting en de Staat mogelijk niet alle signalen kenden, wisten zij in 1992 dat er signalen waren van ernstige misstanden bij adopties uit Sri Lanka. In 1987 was immers de bemiddelaar waar de Stichting mee werkte, naam 3, gearresteerd op verdenking van kinderhandel. Het gegeven dat uit stukken blijkt dat de afstandsmoeders – ook tegen hun wil – en hun kinderen door naam 3 onder zeer slechte omstandigheden waren ondergebracht terwijl de adoptieouders in dure westerse hotels waren ondergebracht, rechtvaardigt echter niet de conclusie die appellante daaruit trekt, namelijk dat dit ook nog in 1992 het geval was, toen naam 1 bemiddelde voor de Stichting. De stukken bevatten geen concrete aanknopingspunten voor de conclusie dat de afstandsmoeders met hun kinderen ook in 1992 nog onder erbarmelijke omstandigheden en soms zelfs tegen hun wil werden vastgehouden.

Dit laat onverlet dat de Stichting en de Staat vanwege aard en ernst van de hen bekende algemene signalen van ernstige misstanden bij adopties uit Sri Lanka en de nog altijd wijdverbreide corruptie in Sri Lanka, in de periode dat appellante daar werd geadopteerd niet redelijkerwijs ervan konden uitgaan dat alle problemen in dat land waren opgelost. Zij moesten voorts begrijpen dat het ging om adopties van kinderen in een kwetsbare positie, niet alleen omdat zij zelf niet in staat waren om hun belangen te behartigen, maar ook omdat hun biologische ouders daar in de gegeven omstandigheden niet (altijd) toe in staat waren. Voorts

liepen de belangen van de aspirant-adoptieouders en het belang van het kind niet zonder meer parallel en hadden derden, met name commerciële bemiddelaars, een financieel belang bij het welslagen van het adoptieproces. Temeer omdat de kinderen bij interlandelijke adoptie en overbrenging naar Nederland (onomkeerbaar) werden gescheiden van hun biologische ouders, moest de Stichting dan ook een hoge mate van zorgvuldigheid bij haar taakuitoefening betrachten en maximaal oplettend zijn, met name ten aanzien van signalen van mogelijke misstanden of onregelmatigheden, en moest de Staat in de uitoefening van zijn toezichthoudende taak zich hier ook rekenschap van geven. Niettegenstaande de twijfel en zorg over adopties uit Sri Lanka, waren adopties uit dit land toegestaan en aanvaardbaar toen appellante daar werd geadopteerd. In Nederland leefde in die periode nog de brede overtuiging dat adoptie uit Sri Lanka het belang van de kinderen diende. De gesignaleerde misstanden hadden zich niet bij alle of de meeste adopties uit Sri Lanka voorgedaan.

Er zijn onvoldoende aanknopingspunten dat de Staat en de Stichting, uitgaande van de destijds bestaande kennis en maatschappelijke opvattingen, ervan moesten uitgaan dat adopties uit Sri Lanka als regel niet in het belang van het kind waren en dat de bevindingen van de Sri Lankaanse autoriteiten als regel niet als juist en betrouwbaar konden worden aangemerkt. Evenmin zijn er voldoende aanknopingspunten dat naar de toen bestaande kennis en maatschappelijke opvattingen het risico op misstanden bij adopties uit Sri Lanka zodanig groot werd bevonden dat dit meer gewicht in de schaal legde dan de destijds in Nederland breed levende overtuiging dat adopties uit Sri Lanka in het belang van de kinderen was. Appellante kan dus niet worden gevolgd in haar betoog dat de Stichting zich vanwege de haar bekende misstanden volledig had moeten onthouden van bemiddeling bij adopties uit Sri Lanka en dat de Staat vanwege de hem bekende misstanden de vergunning van de Stichting had moeten intrekken en volledig had moeten afzien van verstrekking van mvv's voor uit Sri Lanka geadopteerde kinderen. Haar verwijten dat de Staat en de Stichting het in Sri Lanka bestaande (commerciële) adoptiesysteem hebben gefaciliteerd en eraan hebben bijgedragen dat dit in stand werd gehouden, stuiten af op het feit dat dit destijds was toegestaan en (nog) aanvaardbaar werd geacht.

In beginsel uitgaan van de Sri Lankaanse adoptiepapieren

Uit de Wobp en het Besluit opnemings buitenlandse pleegkinderen (Bobp) volgt dat de Stichting in beginsel mocht uitgaan van de juistheid van de bevindingen van de autoriteiten in Sri Lanka ten aanzien van de afstandsverklaring en van de juistheid van hun oordeel dat de adoptie in het belang van het kind was. Ook de Staat kon daar bij verlening van de mvv in beginsel van uitgaan. Appellante betoogt tevergeefs dat dit uitgangspunt ten tijde van haar adoptie in Sri Lanka niet gold. De door haar genoemde algemene omstandigheden – waaronder de ernstige misstanden bij adopties in Sri Lanka en de wijdverbreide corruptie in

dat land – zijn onvoldoende om te concluderen dat de Stichting en de Staat in haar geval in 1992 niet mochten uitgaan van de juistheid van haar Sri Lankaanse adoptiepapieren of moesten aannemen dat de afstandsverklaring niet gedaan was door haar biologische moeder en niet de wil van de biologische moeder uitdrukte.

Beoordeling en motivering in de zaak tegen de Stichting

De Stichting, een professionele bemiddelingsorganisatie, had ten tijde van de adoptie van appellante ruime ervaring met bemiddeling bij adopties uit Sri Lanka. Zij was een van de twee grootste Nederlandse adoptiebemiddelaars in Sri Lanka en beschikte sinds 1989 over de op grond van de Wobp vereiste vergunning. Zij stelt dat zij indertijd mocht menen dat zij in het belang van elk kind handelde en dat haar ter zake haar werkzaamheden in het algemeen en in het bijzonder de adoptie van appellante geen verwijten kunnen worden gemaakt.

Artikel 16 lid 4 Wobp en artikel 20 lid 3 Wobp

De werkzaamheden van de Stichting mochten niet zijn gericht op het maken van winst (art. 16 lid 4 Wobp). Zij mocht voorts geen onevenredig hoge vergoeding betalen voor de in verband met de bemiddeling verrichte diensten (art. 20 lid 3 Wobp). Appellante stelt dat de Stichting deze bepalingen, die ertoe strekten het risico op kinderhandel zoveel mogelijk te beperken, heeft geschonden. Zij ziet dit ook als een aanwijzing van een misstand bij haar adoptie. Volgens appellante is het eigen vermogen van de Stichting in 1988-1993 als gevolg van de inkomsten die zij genereerde met bemiddeling van Sri Lankaanse kinderen, zodanig gestegen dat in feite sprake was van winst.

In het verslag van het door de Staat bij de Stichting in 1991 afgelegde inspectiebezoek staat echter dat de Stichting te kennen gaf gelden te reserveren. Het gegeven dat een Stichting positieve resultaten boekt, brengt nog niet mee dat zij het maken van winst als oogmerk heeft. Het feit dat zij (een deel van) de resultaten reserveerde duidt daar evenmin op. Uit deze stellingen van appellante volgt dan ook niet dat de Stichting een winstoogmerk had. Voorts voert de Stichting aan dat zij geen financieel motief had, maar werd gedreven door de wens om goed te doen. Adoptieouders droegen naar draagkracht bij aan de adoptiekosten. Ook heeft de Stichting bij de adoptie van appellante onbetwist diverse kosten zelf gedragen. Dit alles wijst erop dat de Stichting geen winst nastreefde. Ook overigens blijkt niet dat het werk van de Stichting gericht was op het maken van winst.

Bij de beantwoording van de vraag of een vergoeding onevenredig hoog is in de zin van artikel 20 lid 3 Wobp moet een vergelijking worden gemaakt met een vergoeding die in een bepaald land als redelijk wordt beschouwd. De Stichting voert aan dat hetgeen zij aan naam 1 betaalde overeenkwam met het gemiddelde bedrag dat destijds aan lokale bemiddelaars werd betaald

en niet hoger was dan wat werd betaald bij adoptie via een klooster of een staatskindertehuis in Sri Lanka. Appellante stelt niet, althans onvoldoende, dat de aan naam 1 betaalde vergoedingen hoger waren dan de andere door de Stichting genoemde vergoedingen. Haar stelling dat de aan naam 1 betaalde vergoeding ongeveer 55 keer het gemiddelde Sri Lankaanse maandsalaris bedroeg knoopt aan bij het bedrag van f 4.000 dat voor de adoptie van haar broer naar Sri Lanka is overgemaakt. Niet kan worden aangenomen dat dit bedrag uitsluitend strekte ter vergoeding van de diensten van naam 1. Een belangrijk deel ziet op een vergoeding voor werkelijk gemaakte kosten. Ook aan de door appellante gemaakte berekening met betrekking tot de gedeclareerde reis- c.q. taxikosten moet voorbij worden gegaan. Zelfs als haar berekening juist is, miskent haar betoog dat uit de stukken blijkt dat haar adoptieouders voor haar adoptie zo'n zes weken in Colombo hebben verbleven en dat uit vrijwel alle verklaringen van betrokkenen volgt dat in verband met de adopties veel vervoersbewegingen plaatsvonden, die kennelijk allemaal per taxi geschieden. Ook aan deze berekening kan daarom niet de conclusie worden verbonden dat er in 1992 sprake was van exorbitante kosten, nog afgezien daarvan dat de declaratie van kosten niet hetzelfde is als de vraag of er een onevenredige hoge vergoeding werd betaald. De stellingen van appellante rechtvaardigen aldus niet de conclusie dat de Stichting aan naam 1 bij de adoptie van appellante naar de destijds geldende maatstaven een onevenredig hoge vergoeding heeft betaald.

De uit de Wobp voortvloeiende taken van de Stichting

Als een bemiddelaar werd ingeschakeld, moest deze een vergunning hebben (art. 15 Wobp). Blijkens de wetsgeschiedenis van de Wobp werd van bemiddelaars 'verwacht dat zij voor zover dit in hun vermogen ligt erop zullen toezien dat de overkomst van een kind naar Nederland met het oog op adoptie alleen wordt bevorderd, wanneer vaststaat dat dit in het belang van het kind is en in het land van herkomst geen andere vorm van hulp kan worden geboden'. De Stichting had tot taak de aspirant-pleegouders te assisteren bij de in het buitenland in verband met de opnemings van het buitenlandse pleegkind te volgen procedures en de verkrijging van de voor de toelating van dat kind in Nederland noodzakelijke bescheiden (art. 17 aanhef en sub a Bobp). Ook had de Stichting tot taak zo volledig mogelijke gegevens te vergaren met betrekking tot afkomst en achtergrond van het kind in het land van herkomst (art. 17 aanhef en sub d Bobp). Zij moest een dossier bijhouden van elke door haar verleende bemiddeling met onder meer alle gegevens waarover zij met betrekking tot het pleegkind in het land van herkomst de beschikking had (art. 18 Bobp). De taken van de Stichting om na te gaan of de vereiste procedures in Sri Lanka naar behoren waren doorlopen en om zoveel mogelijk achtergrond- en afstammingsgegevens te verzamelen, waren inspanningsverplichtingen. De Wobp bracht geen verdergaande verplichting voor de Stichting mee om ook zelf onderzoek te doen naar en informatie te verzamelen over de totstandkoming

van de afstandsverklaring en de vraag of de adoptie in het belang van het kind was. Appellante meent dat de Stichting jegens haar onzorgvuldig heeft gehandeld door ondanks de algemene signalen van misstanden, niet meer moeite te doen om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen over de redenen voor afstand en over haar afkomst en door niet te onderzoeken of haar biologische moeder op naar Nederlandse maatstaven aanvaardbare wijze afstand van haar had gedaan. Het gaat er in dit kader om of de Stichting voldoende zorgvuldig heeft gehandeld. Daarbij moeten alle omstandigheden van het geval worden betrokken. Daartoe behoren onder meer algemene signalen van misstanden, ook van voor de invoering van de op het moment van de adoptie geldende regelgeving.

Samenwerking met een op commerciële basis werkende lokale contactpersoon

Appellante ziet in de samenwerking tussen de Stichting en naam 1, die op commerciële basis werkte, een belangrijke omstandigheid die duidt op misstanden bij haar adoptie. Zij stelt dat naam 1 onbetrouwbaar was omdat zij zich liet leiden door haar eigen financieel belang, erop gericht was veel en jonge kinderen te bemiddelen, hun afstamming onzeker maakte en op mensonterende wijze met de kinderen omging. Voorts heeft de Stichting volgens appellante de betrouwbaarheid van naam 1 onvoldoende gecontroleerd, onvoldoende maatregelen genomen om te verzekeren dat naam 1 in het belang van de kinderen handelde en ten onrechte erop vertrouwd dat dit zo was. Volgens appellante heeft de Stichting aldus gehandeld op een manier die misstanden in de hand werkte en kinderen onderwierp aan een mensonterende behandeling.

Deze verwijten gaan niet op. Zoals hiervoor is overwogen, was commerciële bemiddeling in Sri Lanka destijds toegestaan en werd dit in Nederland niet zonder meer onaanvaardbaar bevonden. Wel strekte artikel 20 lid 3 Wobp ertoe het inschakelen van personen die door financiële motieven worden gedreven tegen te gaan. Hiervoor is overwogen dat de Stichting deze bepaling niet heeft geschonden. De Stichting moest de betrouwbaarheid van naam 1 controleren. Zij heeft onweersproken toegelicht dat naam 1 – en haar zus naam 2 met wie zij ook samenwerkte – bij haar zijn aangedragen door de Sri Lankaanse kinderbescherming als ervaren lokale bemiddelaars. De Stichting heeft hieruit afgeleid dat zij goedgekeurd waren door en verbonden waren aan de Sri Lankaanse kinderbescherming. Het betoog van appellante dat aan enige ‘goedkeuring’ door de Sri Lankaanse kinderbescherming geen betekenis kan worden gehecht omdat de Sri Lankaanse autoriteiten niet (effectief) de belangen van de betrokken kinderen bewaakten, is te algemeen. De enkele omstandigheid dat ook bij door de Sri Lankaanse kinderbescherming goedgekeurde adopties misstanden voorkwamen, brengt niet mee dat de Stichting indertijd aan het feit dat de Sri Lankaanse kinderbescherming samenwerkte met deze personen, geen vertrouwen mocht ontnemen.

De Stichting voert aan dat haar voorzitter jaarlijks twee of drie weken naar Sri Lanka ging. Zij heeft bij naam 1 gelogd en meegelopen met de dagelijkse werkzaamheden. De voorzitter besprak steeds de actuele stand van zaken met naam 1. De Stichting had voorts zicht op werkwijze en betrouwbaarheid van naam 1 via telefonisch contacten met haar en aspirant-adoptieouders als deze in Sri Lanka waren. Na thuiskomst had de Stichting contact met de adoptieouders en vroeg hen een evaluatieformulier in te vullen. Daarbij vroeg zij onder meer hoe de adoptieouders de begeleiding in Sri Lanka hadden ervaren, hoe vaak en waar de adoptieouders de biologische moeder hadden ontmoet, hoe deze ontmoetingen waren verlopen en wat haar emoties waren. Ook werd gevraagd of de adoptieouders familieleden van de biologische moeder hadden ontmoet en, zo ja, welke betekenis de aanwezigheid van deze andere(n) had voor de biologische moeder. Appellante betwist onvoldoende gemotiveerd dat de Stichting op deze manier de betrouwbaarheid van naam 1 heeft gecontroleerd. Niet blijkt dat de Stichting gelet op de destijds bij haar bestaande kennis, meer had moeten of kunnen doen om de betrouwbaarheid van naam 1 te controleren. Uit de toelichting van de Stichting volgt voorts dat zij afspraken maakte met haar lokale contactpersonen en zo nodig ingreep. Zo heeft zij navraag gedaan naar de korte gelijklopende antwoorden die zij kreeg van naam 1 over achtergrond en afstamming van de kinderen. Toen bleek dat dit te maken had met de cultuur in Sri Lanka, de positie van ongehuwde moeders en schaamte, heeft de Stichting de instructie gegeven dat in elk geval in het formulier moest worden vermeld uit welk gezin het kind kwam. Tot 1987 werkte de Stichting samen met naam 3 die dat jaar is gearresteerd op verdenking van kinderhandel. Niet in geschil is dat de voorzitter van de Stichting naar aanleiding van de arrestatie naar Sri Lanka is gegaan om zich op de hoogte te stellen van de gebeurtenissen. Zij heeft de samenwerking met naam 3 toen beëindigd en de hoge prijzen voor hotelverblijf die naam 3 in strijd met de afgesproken maximumtarieven in rekening had gebracht toen 'rechtgetrokken'. Dit alles is door appellante niet weersproken.

Onvoldoende is gebleken dat de manier waarop naam 1 werkte voor de Stichting, gezien de toen bestaande kennis en maatstaven, haar aanleiding had moeten geven naam 1 als onbetrouwbaar aan te merken. Appellante stoelt haar stellingen over naam 1 onder meer op de verklaring van de Stichting dat er na 1987 niets is gewijzigd in de werkwijze van Sri Lankaanse tussenpersonen bij interlandelijke adoptie. Echter, op basis hiervan kan niet worden aangenomen dat naam 1 betrokken was bij misstanden. Evenmin kunnen de verstrekkende en gedetailleerde gevolgtrekkingen over de werkwijze van naam 1 die appellante maakt, worden gestoeld op deze algemene verklaring van de Stichting. Appellante concretiseert deze stelling ook overigens onvoldoende en de schriftelijke verklaringen van adoptieouders waarnaar zij verwijst zijn op dit punt onvoldoende concreet. De Stichting heeft onweersproken toegelicht dat naam 1 samenwerkte met ziekenhuizen en vroedvrouwen die haar inseerden als een moeder een kind wilde afstaan. Mede in het licht van de grote armoede en de uiterst moeilijke

positie van ongehuwde moeders en hun kinderen in Sri Lanka, blijkt niet dat hetgeen de Stichting destijds wist en kennelijk ook van naam 1 heeft gehoord over haar werkwijze argwaan had moeten wekken bij de Stichting en ertoe had moeten leiden dat zij niet (langer) met haar samenwerkte. De door appellante gestelde geheimzinnigheid waarmee de adopties waarbij naam 1 bemiddelde waren omgeven – en de instructies van de Stichting aan haar adoptieouders om geheim te houden dat zij voor adoptie in Sri Lanka waren en hoe zich te gedragen tijdens de adoptieprocedure – zijn afdoende verklaard door de Stichting die wijst op de destijds in Sri Lanka bestaande weerstand tegen adopties naar het buitenland en haar bedoeling om de adoptieprocedure in Sri Lanka soepel te laten verlopen. Dat naam 1 werd gedreven door financiële motieven en de kinderen als handelswaar behandelde, zoals appellante stelt, kan niet worden afgeleid uit de niet geconcretiseerde indrukken in de schriftelijke verklaringen van adoptieouders. De twijfel over de gang van zaken die de adoptieouders jegens de Stichting hebben geuit, is blijkens deze verklaringen pas jaren nadien gerezen, nadat de geadopteerde kinderen hun biologische ouders niet konden vinden. In de evaluatieformulieren zijn adoptieouders overwegend positief over naam 1. Niet blijkt voorts dat de Stichting destijds wist of moest weten van de door appellante genoemde onregelmatigheden die inmiddels zijn gebleken bij adopties waarbij de Stichting met naam 1 samenwerkte.

Vast staat ook dat de Stichting in samenwerking met naam 1 heeft bemiddeld bij veel adopties waarbij zich geen misstand of onregelmatigheid heeft voorgedaan. Wel stelt appellante onweersproken dat de Stichting via haar telefonische contacten met naam 1 en aspirant-adoptieouders die in Sri Lanka verbleven wist dat het is voorgekomen dat een kind waarvoor naam 1 had bemiddeld en dat was voorgesteld aan de aspirant-adoptieouders werd ‘geruild’. Hoewel dit naar de huidige maatschappelijke opvattingen moeilijk voorstelbaar is, blijkt niet dat dit naar de toen bestaande maatschappelijke opvattingen over adoptie uit Sri Lanka onaanvaardbaar werd bevonden en indertijd een reden had moeten vormen voor de Stichting om de samenwerking met naam 1 te verbreken. Mede gezien de uiterst moeilijke positie van ongehuwde moeders in Sri Lanka, die vaak anoniem wensten te blijven, kan appellante niet worden gevolgd in haar betoog dat de Stichting de vaak summiere informatie die naam 1 verstreekte over de reden dat de biologische moeder afstand deed van haar kind zonder meer als onbetrouwbaar had moeten aanmerken. Dat betoog strookt ook niet met de omstandigheid dat veel uit Sri Lanka geadopteerde kinderen die door naam 1 zijn aangedragen bij de Stichting hun biologische ouder(s) aan de hand van de bij hun adoptie verstreekte informatie wel hebben kunnen traceren. Appellante stelt verder geen concrete feiten en omstandigheden waaruit volgt dat de Stichting, gelet op wat zij destijds wist en moest weten en naar de toen geldende maatstaven, naam 1 niet betrouwbaar mocht achten. Voor zover naam 2 een rol van betekenis heeft gespeeld bij de adoptie van appellante geldt hetgeen hiervoor is overwogen

ook ten aanzien van haar.

Nagaan of de vereiste procedures in Sri Lanka naar behoren waren doorlopen

Appellante stelt dat de Stichting onvoldoende heeft gedaan om na te gaan of de vereiste procedures in Sri Lanka naar behoren waren doorlopen.

Ook dit betoog gaat niet op. In 1992 was de gang van zaken na aankomst van aspirant-adoptieouders die na een match waren afgereisd naar Sri Lanka als volgt. De aspirant-adoptieouders spraken met een advocaat die was aangezocht door de lokale contactpersoon waarmee de Stichting samenwerkte. De advocaat diende namens hen een adoptieverzoek in. De Sri Lankaanse kinderbescherming deed onderzoek naar de geschiktheid van de aspirant-adoptieouders en de vraag of de biologische moeder haar kind wel echt wilde afstaan. De Sri Lankaanse kinderbescherming bracht een rapport van haar onderzoek uit aan de rechtbank. Dit rapport werd niet ter beschikking gesteld aan de aspirant-adoptieouders of de Stichting. Tijdens de adoptiezitting hoorde de rechter de biologische ouder(s), die de afstand van het adoptiekind diende(n) te bevestigen ten overstaan van de rechter. Ook werden de aspirant-adoptieouders gehoord. Vervolgens deed de rechtbank uitspraak. Na de adoptie in Sri Lanka werd een paspoort aangevraagd voor het kind. Vervolgens werd het complete dossier aangeboden aan de Nederlandse ambassade ten behoeve van de mvv voor het kind, die de Stichting in Nederland voorafgaand aan het vertrek van de aspirant-adoptieouders naar Sri Lanka had aangevraagd met vermelding van naam en geboortedatum van het te adopteren kind. Appellante stelt dat de rechter in alle gevallen de adoptie meteen uitsprak bij wijze van hamerstuk. Dit volgt echter niet uit de stukken.

Ter zitting werden de afstandsmoeders ondervraagd en bij twijfel werden zaken nader onderzocht. Onder meer uit de verklaringen van adoptieouders volgt ook dat Sri Lankaanse rechters in 1991-1992 adoptieverzoeken afwezen en aanhielden, bijvoorbeeld omdat de papieren van de aspirant-adoptieouders of die van de biologische moeder niet in orde werden. Verder heeft de Stichting toegelicht hoe zij zich ervan heeft vergewist of de adoptieprocedures in Sri Lanka naar behoren verliepen. Tijdens haar jaarlijkse bezoek aan Sri Lanka ging de voorzitter van de Stichting steeds naar de Sri Lankaanse kinderbescherming en besprak daar met een leidinggevende hoe de onderzoeken werden uitgevoerd en wat de actuele stand van zaken was. De voorzitter ging mee naar een adoptiezitting als die er was en wilde ook altijd de advocaat ontmoeten die in Sri Lanka de aspirant-adoptieouders bijstond. De voorzitter sprak ook met rechters en ministers. Zoals hiervoor is overwogen, had de Stichting vanuit Nederland telefonisch contact met naam 1 en aspirant-adoptieouders die in Sri Lanka waren. Verder had de Stichting na thuiskomst van de adoptieouders contact met hen en vroeg hen een evaluatieformulier in te vullen. Ook daaruit kreeg zij informatie over het verloop van de

adoptieprocedures in Sri Lanka. In het evaluatieformulier vroeg de Stichting onder meer ook wanneer het gesprek bij de Sri Lankaanse kindbescherming en de adoptiezitting waren geweest. Dit alles is door appellante als zodanig niet gemotiveerd betwist. Evenmin heeft zij uiteengezet hoe de Stichting een en ander ter plaatse beter had kunnen controleren. Er is zodoende geen grond om te concluderen dat de Stichting destijds meer had moeten doen om na te gaan of de vereiste procedures in Sri Lanka naar behoren werden doorlopen.

Omstandigheden waaronder de adoptie van appellante in Sri Lanka heeft plaatsgevonden

Appellante stelt dat haar adoptie in Sri Lanka heeft plaatsgevonden onder omstandigheden die wijzen op misstanden en dat het aannemelijk is dat zij slachtoffer is van onrechtmatige praktijken. Zij stelt daartoe onder meer dat de Stichting onvoldoende heeft zeker gesteld dat de adoptie van appellante in haar belang was. De Stichting voert daartegen aan dat zij destijds geen reden had om te twijfelen of de adoptie van appellante in Sri Lanka regelmatig was verlopen en in haar belang was.

De Sri Lankaanse kindbescherming heeft onderzoek gedaan en de Sri Lankaanse rechter heeft de adoptie van appellante uitgesproken, nadat een vrouw die zich voorstelde als de biologische moeder van appellante de afstand ten overstaan van de rechter had bevestigd. Op basis daarvan mocht de Stichting in beginsel ervan uitgaan dat de biologische moeder van appellante op een naar Nederlandse maatstaven aanvaardbare wijze afstand van haar had gedaan. Appellante wijst op de 'babyruil' die heeft plaatsgevonden nadat het kind waarvoor haar adoptieouders naar Sri Lanka waren afgereisd, was teruggetrokken uit de procedure en de daaropvolgende mededeling van de voorzitter van de Stichting en naam 1 aan de adoptie moeder van appellante dat zij 'niet zonder kindje terug naar Nederland zouden moeten gaan'. Vast staat dat – anders dan gebruikelijk – appellante ter adoptie is aangeboden toen haar adoptieouders al in Sri Lanka waren, nadat het kind waarvoor zij naar Sri Lanka waren afgereisd door haar familie was teruggetrokken uit de adoptieprocedure. Dat kon destijds. Anders dan later het geval was, behoeften aspirant-adoptieouders in zo'n geval niet terug naar Nederland om een nieuwe adoptieprocedure op te starten. De Stichting voert onweersproken aan dat het vaker voorkwam dat een kind werd teruggetrokken uit de adoptieprocedure. Zij ziet dit als een aanwijzing dat het adoptieproces ter plekke zorgvuldig verliep, omdat de mogelijkheid om het kind in Sri Lanka te laten opgroeien bij de biologische familie voorging boven adoptie. Appellante stelt in het licht hiervan geen, althans onvoldoende concrete feiten en omstandigheden waaruit volgt dat de Stichting, wat appellante aanduidt als een 'ruil' had moeten opvatten als een signaal van een misstand bij haar adoptie. De Stichting voert voorts onweersproken aan dat zij destijds niet wist of en wanneer een nieuw kind beschikbaar zou komen voor adoptie tijdens het verblijf van de adoptieouders van appellante in Sri Lanka, maar dat het vanwege de vele kinderen die destijds ter adoptie werden

afgestaan niet ondenkbeeldig was dat tijdens het verblijf van de adoptieouders van appellante een nieuwe match kon worden gemaakt. Naar het hof begrijpt moet de door appellante genoemde mededeling van de voorzitter van de Stichting in dit licht worden gezien. Appellante wijst voorts op haar (zeer) jonge leeftijd bij haar adoptie. Haar biologische moeder heeft binnen een paar dagen na haar geboorte besloten appellante af te staan. Zij was een kleine zes weken oud toen haar adoptie werd uitgesproken in Sri Lanka. Appellante wijst erop dat destijds in Sri Lanka niet vóór de bevalling met de biologische moeders mocht worden gesproken over adoptie. Daarnaast wijst zij op het belang van de biologische moeders dat zij voldoende tijd krijgen om hun beslissing om afstand te doen te overdenken.

De Stichting voert onweersproken aan dat adoptie van kinderen van een dergelijke jonge leeftijd uit Sri Lanka in 1992 niet ongebruikelijk was. Niet blijkt dat op grond van de destijds in Nederland levende maatschappelijke opvattingen een minimumleeftijd gold voor kinderen die uit het buitenland werden geadopteerd of een minimale periode die de biologische moeder moest worden gegund om na te denken over afstand. In het stelsel van de Wobp diende die afweging plaats te vinden in het land van herkomst, in dit geval Sri Lanka. De Algemene Vergadering van de VN 'on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally', A/RES/41/85,3 van december 1986, waarop appellante wijst, spreekt (alleen) over 'sufficient time' voor de biologische ouder(s), terwijl ook 'as early as possible' zou moeten worden beslist over de toekomst van het kind. Voorts kon de biologische moeder van appellante tot de adoptie werd uitgesproken (ongeveer zes weken later in het geval van appellante) terugkomen van haar beslissing. Niet blijkt dat destijds algemeen aanvaard was dat biologische moeders in Sri Lanka meer tijd moesten hebben om de afstand van hun kind te overdenken. Appellante stelt dat de snelheid van de adoptieprocedure in Sri Lanka een indicatie vormt dat er geen zorgvuldig onderzoek plaatsvond. De adoptievader van appellante heeft verklaard dat de eerste adoptiezitting ongeveer twee weken was voor de tweede waarbij de adoptie van appellante is uitgesproken. Dat betekent dat de eerste zitting rond midden februari 1992 was en dat het onderzoek door de Sri Lankaanse kinderbescherming in de twee weken na de geboorte van appellante is verricht. Niet blijkt dat dit naar de toen geldende maatstaven ongebruikelijk snel was of anderszins voor de Stichting een aanwijzing had moeten vormen dat de Sri Lankaanse kinderbescherming geen deugdelijk onderzoek had gedaan. De verklaring van de voorzitter van de Stichting in 2005 waarop appellante wijst, ziet op een andere situatie. Ook overigens stelt appellante niet, althans onvoldoende dat de volgens haar 'snelle procedure' destijds ongebruikelijk was en voor de Stichting reden had moeten zijn om vraagtekens te plaatsen bij haar adoptie in Sri Lanka. Volgens appellante passen de aanhouding van haar eerste adoptiezitting omdat de tolk werd afgekeurd, het bij de tweede zitting door de rechter accepteren van een andere adoptievader als tolk en de volgens

haar korte tweede zitting in een patroon van corruptie en duidt dit erop dat geen daadwerkelijke controle is uitgevoerd op haar adoptie.

Deze niet geconcretiseerde suggesties zijn onvoldoende om te kunnen concluderen dat de Stichting, gelet op de toen bestaande kennis en geldende maatstaven, uit deze omstandigheden destijds had moeten afleiden dat de adoptieprocedure van appellante niet regelmatig was verlopen en/of hierin een signaal van een (mogelijk) misstand had moeten zien. Appellante vermoedt dat haar afstand ten overstaan van de Sri Lankaanse rechter niet door haar biologische moeder is geschied maar door een 'acting mother'. Zij stelt dat de vrouw geen emoties vertoonde en na de (tweede) zitting snel in een busje werd weggevoerd door naam 1. Dit is echter in tegenspraak met de op dit punt niet gemotiveerd weersproken schriftelijke verklaring van de voorzitter van de Stichting. Volgens appellante moest de Stichting destijds weten, althans vermoeden dat, zoals appellante nu vermoedt, de vrouw die haar afstand voor de Sri Lankaanse rechter heeft bevestigd niet haar biologische moeder was omdat er verschil bestaat in de handtekeningen van haar biologische moeder op de afstandsverklaring en haar geboortebewijs. Het gaat hier om twee handtekeningen in Sri Lankaans schrift, die op het eerste oog behoorlijk op elkaar lijken. Waarom de Stichting indertijd op basis van deze stukken had moeten twifelen aan de identiteit van de ter zitting verschenen vrouw vanwege het beweerdelijk verschil in handtekeningen, heeft appellante echter niet toegelicht. Zeker nu het ervoor moet worden gehouden dat de handtekening onder de afstandsverklaring is gezet in het bijzijn van een rechter terwijl de Stichting daar niet bij aanwezig was, had dit nader moeten worden toegelicht. Het enkele feit dat valse afstandsverklaringen bij adopties uit Sri Lanka voorkomen is daarvoor te mager. Aan dit betoog moet daarom wegens onvoldoende onderbouwing voorbij worden gegaan. De Stichting heeft de vooraf aan de adoptieouders van appellante gegeven instructies afdoende verklaard. Zij heeft eveneens een afdoende verklaring gegeven voor het feit dat de adoptieouders van appellante een paar dagen moesten verkassen uit het hotel waar zij verbleven en het feit dat haar medisch onderzoek is gedaan in het hotel. Voorts is wat appellante aanduidt als het betalen van steekpenningen door naam 1 volgens de onweersproken toelichting van de Stichting een vergoeding geweest voor de spoedprocedure voor een paspoort voor appellante zodat de adoptieouders op de oorspronkelijk geplande datum naar Nederland konden terugreizen. Naar aanleiding van de opmerkingen van appellante over haar adoptiepapieren voert de Stichting het volgende aan. De verschillende wijzen van spelling van de naam van haar biologische moeder in de Engelstalige versies van de genoemde stukken, kan worden verklaard doordat de naam in de Engelse vertaling op verschillende manieren kan worden gespeld. Het was destijds in Sri Lanka niet gebruikelijk om adressen te vermelden in geboorteaktes, terwijl er in arme buurten in Sri Lanka niet overal straatnamen waren. Er kunnen vele redenen zijn waarom appellante is geboren in Colombo, 40 kilometer van de op

haar geboorteakte vermelde woonplaats van haar biologische moeder, zoals het gegeven dat ongetrouwde zwangere vrouwen als de zwangerschap zichtbaar werd vaak naar een grote stad gingen, waar zij anoniem de bevalling konden afwachten. Het was in Sri Lanka niet gebruikelijk dat een baby bij geboorte werd gemeten vanwege het heilig geloof dat een persoon maar eenmaal in zijn/haar leven gemeten mocht worden en wel na het overlijden. In Sri Lankaanse geboorteaktes stond zelden de naam van de vader; het was dus niet vreemd dat deze ontbrak in de geboorteakte van appellante. Hiermee heeft de Stichting de door appellante genoemde punten afdoende verklaard. In het licht hiervan stelt appellante geen, althans onvoldoende feiten en omstandigheden, waaruit (toch) volgt dat deze punten de Stichting naar de destijds geldende maatstaven aanleiding hadden moeten geven om te twijfelen aan de juistheid van de adoptiepapieren van appellante en een regelmatig verloop van de adoptieprocedure van appellante in Sri Lanka. Voor zover appellante de betrokkenheid van de Stichting bij verstrekking van een mvv bij haar vertrek uit Sri Lanka tegenwerpt, geldt het volgende. Vanaf 1983 moest de Stichting in Nederland een mvv aanvragen voor toelating en verblijf van een te adopteren kind, waarbij naam en geboortedatum van dat kind moesten worden vermeld. Destijds was het voor aspirant-adoptieouders echter nog wel mogelijk om ingeval een kind uit de adoptieprocedure werd teruggetrokken, in Sri Lanka te blijven en een ander kind te adopteren. De Stichting voert onweersproken aan dat zij het Ministerie van Justitie heeft geïnformeerd over de adoptie van appellante, nadat het kind waarvoor haar adoptieouders naar Sri Lanka waren gekomen, was teruggetrokken. Verder staat vast dat appellante met medewerking van de Nederlandse ambassade, die van de 'ruil' op de hoogte is gesteld, legaal is ingereisd in Nederland. Niet valt in te zien welk verwijt de Stichting hier valt te maken. Ook als de door appellante genoemde omstandigheden tezamen en in onderling verband worden gezien, blijkt niet, althans onvoldoende dat de Stichting naar wat toen bekend en aanvaard was, uit deze omstandigheden destijds had moeten afleiden dat de adoptieprocedure van appellante niet regelmatig was verlopen en dat haar adoptie niet in haar belang was. Het hof neemt daarbij ook in aanmerking dat de Stichting zich naar de destijds geldende maatstaven voldoende heeft ingespannen om achtergrond- en afstammingsgegevens te verkrijgen en destijds geen, althans onvoldoende aanleiding had om aan juistheid en betrouwbaarheid van de over appellante vergaarde gegevens te twijfelen. Dit geldt ook als deze door appellante genoemde omstandigheden rond haar adoptie worden gezien in onderlinge samenhang met alle verder besproken omstandigheden en verwijten.

Verzamelen achtergrond- en afstammingsgegevens

Appellante verwijt de Stichting dat zij zich onvoldoende heeft ingespannen om zoveel mogelijk achtergrond- en afstammingsgegevens te verzamelen.

Bij beoordeling van dit verwijt neemt het hof in aanmerking dat blijkens de toelichting op het

Bobp het verzamelen van achtergrond- en afstammingsgegevens onder meer van belang werd geacht omdat bekend is dat steeds meer geadopteerden zich vragen gaan stellen over hun afkomst en over de redenen waarom zij voor adoptie zijn afgestaan. Het is ook in verband hiermee van het grootste belang dat zoveel mogelijk informatie over hen wordt vergaard en dat deze zorgvuldig wordt bewaard. In de wetsgeschiedenis van de Wobp is onderkend dat de bemiddelaars voor de verkrijging van die informatie geheel of grotendeels afhankelijk waren van buitenlandse instanties en dat niet steeds volledige zekerheid kan worden verkregen over de juistheid van de verstrekte gegevens. Zoals reeds overwogen mocht de Stichting in beginsel uitgaan van de juistheid van de bevindingen van de autoriteiten in Sri Lanka ten aanzien van de afstandsverklaring en van de juistheid van hun oordeel dat de adoptie in het belang van het kind was. De Stichting heeft onbetwist alle gegevens waarover zij beschikte met betrekking tot de adoptie van appellante in haar dossier opgenomen en bewaard. Zij heeft via naam 1 het geboortebewijs, de medische verklaring, de afstandsverklaring en het adoptievonniss van appellante verkregen. Het rapport van de Sri Lankaanse kinderbescherming werd alleen aan de rechter in Sri Lanka verstrekt. De Stichting beschikte verder over een statusrapport van naam 1 waarin de situatie van de biologische moeder werd omschreven. De Stichting voert aan dat de van naam 1 ontvangen kindinformatie over appellante geen vragen bij haar oproep; zij kon goed plaatsen dat deze informatie beperkt was vanwege de zeer moeilijke positie van ongehuwde moeders destijds in Sri Lanka. Appellante stelt verder niet, althans onvoldoende concreet dat en waarom de Stichting destijds had moeten twifelen aan juistheid en betrouwbaarheid van deze informatie. Zoals eerder overwogen, had de Stichting destijds geen reden om te veronderstellen dat de informatie die zij kreeg van naam 1 per definitie onbetrouwbaar was. Zoals overwogen heeft de Stichting een afdoende verklaring gegeven voor de punten die appellante naar voren brengt over haar adoptiepapieren. Onvoldoende is gebleken dat de Stichting naar de destijds geldende maatstaven deze punten nader had moeten onderzoeken en dat zij, door dit na te laten, zich onvoldoende heeft ingespannen om zoveel mogelijk achtergrond- en afstammingsinformatie te vergaren over appellante. Dat geldt temeer nu de Stichting destijds onvoldoende aanleiding had om op basis van de door appellante genoemde omstandigheden te veronderstellen dat de Sri Lankaanse kinderbescherming ondeugdelijk onderzoek had verricht en dat haar adoptieprocedure bij de rechtbank onregelmatig was verlopen. Ook overigens blijkt niet dat de Stichting destijds wist of moest weten dat de achtergrond- en afstammingsgegevens van appellante onjuist of onbetrouwbaar waren. Niet blijkt dat de Stichting zich naar de destijds geldende maatstaven meer had moeten inspannen om achtergrond- en afstammingsgegevens van appellante te verzamelen dan wel onzorgvuldig heeft gehandeld door geen nader onderzoek te doen.

Beoordeling en motivering in de zaak tegen de Staat

Verstrekken mvv

Appellante stelt dat de Staat ten tijde van het verstrekken van de mvv op de hoogte is geraakt van waarschuwingssignalen van misstanden bij haar adoptie omdat aan de hand van haar adoptiepapieren te zien was dat zij toen nog geen zes weken oud was en duidelijk was dat zij was 'geruild' omdat voor het vertrek van haar adoptieouders naar Sri Lanka een mvv was gevraagd voor een ander kind.

Zoals overwogen, blijkt niet dat appellante naar de destijds bestaande kennis en maatstaven te jong was om uit Sri Lanka te worden geadopteerd. Verder konden aspirant-adoptieouders destijds langer blijven als een kind werd teruggetrokken en – indien een ander kind ter adoptie werd aangeboden – met een ander kind vertrekken uit Sri Lanka. Onbetwist is dat de Stichting hierover open kaart heeft gespeeld tegenover de Nederlandse ambassade en dat appellante daarna legaal Nederland is ingereisd. Het feit dat de Staat, althans de ambassade, heeft geweten dat appellante in de plaats van een ander kind zou worden geadopteerd, biedt onvoldoende grond voor de conclusie dat de Staat ter zake een verwijt valt te maken. In 1992 kon op basis van het Sri Lankaanse adoptievonnis ervan worden uitgegaan dat naar Nederlandse maatstaven op een aanvaardbare wijze afstand was gedaan van appellante. Uit dat vonnis volgt voorts dat Sri Lankaanse autoriteiten instemden met de adoptie, zoals vereist in artikel 8 Wobp. Niet blijkt dat de Staat in de gegeven omstandigheden, naar de destijds bestaande kennis en maatstaven, gehouden was om bij gebreke van concrete signalen van (mogelijke) misstanden bij haar adoptie in Sri Lanka nader onderzoek te verrichten alvorens een mvv voor haar te verstrekken. Appellante stelt verder niets concreets tegenover het standpunt van de Staat dat er geen grond was voor weigering van een mvv voor haar.

Toezichtsfalen

Appellante verwijt de Staat toezichtsfalen. Zij stelt dat de Staat bij de vergunningverlening, de inspectiebezoeken en de tweemaandelijks gesprekken duidelijk signalen had dat de Stichting haar uit de Wobp voortvloeiende verplichtingen niet nakwam. Haar stellingen strekken mede ertoe te betogen dat bij (eerder) ingrijpen door de Staat in het kader van zijn toezichthoudende taak, de Stichting niet zou hebben bemiddeld bij haar adoptie.

Op grond van artikel 25 lid 1 Wobp had de Staat tot taak toezicht te houden op naleving door de Stichting van de verplichtingen gesteld bij of krachtens de artikelen 16 en 20 tot en met 23 Wobp. Net als het met de Wobp ingevoerde vergunningstelsel, strekt dit toezicht ertoe dat interlandelijke adopties op een verantwoorde wijze verlopen. Bij de uitvoering van deze taak en het gebruik van de daarbij behorende bevoegdheden komt de Staat, gelet op de aard van die taak en bevoegdheden, in beginsel een grote mate van beleids- en beoordelingsvrijheid toe,

waarbij tevens meeweegt dat de financiële middelen niet onbeperkt zijn. Het handelen van de Staat als toezichthouder moet dan ook terughoudend worden onderzocht op onrechtmatigheid. Uit de toepasselijke regelgeving volgt niet dat op de Staat als toezichthouder de plicht rust om indringend te toetsen of de Stichting zich in een concreet geval van adoptie aan de wettelijke normen hield. Niet is gebleken dat de Staat in de periode dat hij op grond van de Wobp toezicht uitoefende op de Stichting naar de destijds bestaande kennis en maatstaven voldoende ernstige en concrete aanwijzingen had dat de Stichting zich niet aan haar wettelijke verplichtingen hield. Hiervoor is geoordeeld dat de Stichting de artikelen 16 lid 4 en 20 lid 3 Wobp niet heeft geschonden. Voorts zijn de (destijds bij de Staat bekende) algemene signalen van ernstige misstanden bij adopties vanuit Sri Lanka, waarop appellante wijst, op zichzelf onvoldoende om te concluderen dat de Staat als toezichthouder heeft gefaald. Ook als deze signalen worden gezien in samenhang met de in 1987 bij de Staat bekende arrestatie van naam 3 – die voor de Stichting reden was de samenwerking met haar te verbreken – en de destijds toegelaten en aanvaardbaar bevonden samenwerking van de Stichting met lokale commerciële bemiddelaars, had de Staat onvoldoende ernstige en concrete aanwijzingen dat de Stichting zich niet aan haar wettelijke verplichtingen hield.

Regelgevingsfalen

Appellante stelt dat de Staat onrechtmatig jegens haar heeft gehandeld door de Wobp en Bobp op deze wijze tot stand te brengen. Waar het gaat om de Wobp stuit dit betoog af op het in artikel 120 Grondwet neergelegde toetsingsverbod. Niet gesteld of gebleken is dat de regels van het Bobp strijdig zijn met hogere regelgeving. Ook is niet gebleken dat de regelgever, in aanmerking genomen de belangen die ten tijde van de totstandbrenging van het besluit bekend waren of behoorden te zijn, in redelijkheid niet tot het desbetreffende voorschrift heeft kunnen komen. Uit de stellingen van appellante volgt evenmin dat in haar geval de toepassing van concrete regels uit het Bobp strijdig is met hoger recht, algemene rechtsbeginselen of enig algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, waardoor de besluitvorming niet evenredig zou zijn geweest, zodat die regels buiten toepassing moeten blijven. Het beroep op regelgevingsfalen wordt daarom gepasseerd.

Ook overigens geen onrechtmatig handelen Staat

Wat appellante verder stelt over onzorgvuldig handelen van de Staat door te handelen in strijd met de op hem rustende verplichtingen uit artikel 8 EVRM is te algemeen van aard. Het is aan haar om concreet aan te geven in welk opzicht de daaruit voortvloeiende (positieve of negatieve) verplichtingen door de Nederlandse overheid in het verdragsgebied zijn geschonden. Ook dit kan niet leiden tot het oordeel dat de Staat jegens haar onrechtmatig heeft gehandeld.

Conclusie

De vorderingen van appellante zijn niet toewijsbaar. Het hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 07-04-2026

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2026:925

Zaaknummer: 200.349.639

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Gezagsbeëindiging toegewezen ondanks beroep op artikel 8 EVRM. Verzoek om deskundigenonderzoek op grond van artikel 810a lid 2 Rv afgewezen.

Feiten en omstandigheden

De minderjarige is in 2020 geboren. Sinds november 2022 is er een ondertoezichtstelling en machtiging uithuisplaatsing voor de minderjarige. Hij woont vanaf april 2022 bij de huidige gezinshuisouders. De rechtbank heeft het gezag van moeder beëindigd. De moeder is het hier niet mee eens. Zij wil dat het hof de beslissing van de rechtbank ongedaan maakt. Als dat verzoek niet direct wordt toegewezen, dan wil de moeder dat het hof in een tussenbeslissing een deskundige benoemt om de opvoedcapaciteiten en de opvoedmogelijkheden van de moeder en oma (moederszijde) samen te onderzoeken, voordat het hof een eindbeslissing neemt.

Beoordeling

Het hof gaat niet over tot het benoemen van een deskundige in deze zaak. De minderjarige kampt met PTSS, hechtingsproblemen, ernstige darmproblemen (voortkomend uit zware verwaarlozing en/of seksueel misbruik) en ernstige traumagerelateerde klachten. Daar komt bij dat er al sinds februari 2025 geen omgang is tussen de moeder en de minderjarige, omdat hij zo heftig op de moeder reageert. Een deskundigenonderzoek is alleen zinvol als de minderjarige en de moeder langere tijd intensief kunnen worden geobserveerd. Daar kan nu geen sprake van zijn. Bovendien is een dergelijk onderzoek – gelet op de belaste voorgeschiedenis – momenteel te belastend voor de minderjarige en daarom niet in zijn belang.

Net als de rechtbank is het hof van oordeel dat het gezag van de moeder over de minderjarige moet worden beëindigd. Het hof overweegt dat uit verschillende uitspraken van het EHRM volgt dat van gezagsbeëindiging alleen sprake kan zijn als is gebleken dat voortzetting van de familieband schadelijk is voor het kind, maar ook dat de belangen van het kind en die van de ouders tegen elkaar moeten worden afgewogen. De minderjarige is in de eerste anderhalf jaar

van zijn leven beschadigd. Hij heeft daardoor ernstige problemen die hij waarschijnlijk, zo volgt uit het raadsrapport, zijn hele leven zal houden. De minderjarige moet daarom bij zijn ontwikkeling worden ondersteund door professionele hulpverleners. De moeder kan (als niet-professional) deze ondersteuning niet bieden. Ook is het voor de minderjarige belangrijk dat hij weet dat hij bij de gezinshuisouders mag opgroeien. Hij vraagt regelmatig aan de gezinsmoeder of hij bij de gezinshuisouders mag blijven wonen. Onduidelijkheid over zijn woonplek vormt een risico voor de ontwikkeling van de minderjarige, omdat hij zich hierdoor mogelijk niet voldoende kan richten op zijn eigen ontwikkeling. Het hof is van oordeel dat gezagsbeëindiging nodig is om de minderjarige duidelijkheid te geven over waar hij zal opgroeien. Dat moeder heeft aangegeven in te (blijven) stemmen met de plaatsing bij de gezinshuisouders maakt het oordeel van het hof niet anders. Benadrukt wordt dat alle betrokkenen het van belang vinden dat moeder een rol blijft houden in het leven van de minderjarige na gezagsbeëindiging.

Conclusie

De beslissing van de rechtbank wordt bekrachtigd.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 17-03-2026

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2026:1596

Zaaknummer: 200.358.933

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Intieme terreur. (Nog) geen strafrechtelijke veroordeling maar wel vaststelling fors huiselijk geweld door civiele rechter: uitleg verschil bewezenverklaring strafrecht versus feitenvaststelling civiel recht. Verdrag van Istanbul. Schorsing gezag vanwege contactverbod en risico dat kinderen locatie zouden prijsgeven.

Feiten en omstandigheden

De ouders hebben een relatie gehad. Zij zijn nu uit elkaar. De ouders hebben twee minderjarige kinderen, geboren in 2019 en 2020, waarover zij gezamenlijk het gezag uitoefenen. De moeder wil voortaan alleen het gezag over de kinderen uitoefenen. Ook wil zij dat er geen contact tussen de vader en de kinderen is. De vader voert verweer. Hij verzoekt de rechtbank de hoofdverblijfplaats bij hem te bepalen. Als de rechtbank anders beslist wil hij dat de kinderen om het weekend bij hem zijn. Als moeder eenhoofdig gezag zou krijgen wil hij dat moeder verplicht wordt hem minimaal een keer per maand te informeren over de kinderen.

Beoordeling

De moeder heeft in deze zaak aangifte gedaan vanwege ernstige fysieke mishandeling. De vader is gearresteerd en heeft in voorlopige hechtenis gezeten. De voorlopige hechtenis is inmiddels geschorst. Hoewel er van een strafrechtelijke veroordeling (nog) geen sprake is, vindt de rechtbank op basis van de regels van het civiele bewijsrecht, het voldoende aannemelijk dat er fors huiselijk geweld heeft plaatsgevonden. De rechtbank baseert zich op de verklaringen van moeder en de kinderen, de foto's van ernstig letsel bij moeder en de dreiging die uitging en -gaat van vader richting moeder. De rechtbank verwijst naar het Verdrag van Istanbul op basis waarvan maatregelen moeten worden genomen bij het vaststellen van contactregelingen om te zorgen dat dit niet ten koste gaat van de rechten en veiligheid van slachtoffers van huiselijk geweld of de kinderen.

De rechtbank geeft de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) opdracht om een onderzoek te doen naar welke beslissing in het belang van de kinderen is. Er wordt nog geen definitieve beslissing over het gezag genomen. Wel bepaalt de rechtbank dat de moeder tijdelijk alleen

het gezag over de kinderen uitoefent en dat het gezag van de vader tijdelijk is geschorst. De rechtbank neemt ook nog geen definitieve beslissing over de zorgregeling, omdat de RvdK daar onderzoek naar moet doen. Een voorlopige zorgregeling of een voorlopige informatieregeling komt er in de tussentijd niet. Het verzoek van de vader om de hoofdverblijfplaats van de kinderen bij hem te bepalen, wijst de rechtbank af.

Conclusie

Het gezag van vader wordt geschorst. Verdere beslissingen over het gezag en de zorg- en informatieregeling worden aangehouden, in afwachting van de uitkomst van het raadsonderzoek. De verzoeken van vader om voorlopige voorzieningen te treffen en de hoofdverblijfplaats bij hem te bepalen worden afgewezen.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 23-02-2026

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2026:1435

Zaaknummer: C/16/603981

Wetsartikelen: